

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtrek — Posamezna številka 20 din — LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačilna je vnaprej — Za inozemstvo 1800 din oziroma štiri ameriške dolarje — TEKOCI RAČUN pri Narodni banki, podružnici v Novem mestu, številka 606-11/3-24

Štev. 20 (582) Leto XII.
NOVO MESTO, 18. MAJA 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg šte. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave šte. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Delo« v Ljubljani.

Z OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE V ČRNOMLJU

S prepričljivostjo svojih stališč

morajo komunisti v novih pogojih dela usmerjati družbeni razvoj — Le komunist, ki je ideološko dovolj razgledan, bo zmogel velike naloge, ki jih prinašajo spremenjeni družbeni odnosi

Sekretar Občinskega komiteja ZKS v Črnomlju tov. Franc Kočevar je 11. maja v izveščku poročila poudaril, da je glavna naloga konference s kritične plati oceniti delo ZK v zadnjih dveh letih. Ne dvomno beležimo v tem obdobju vrsto uspehov, konference pa naj se pomudi največ in najdlje ob napakah ter poskuša najti vzroke in pogoje, ki so ustvarjali ugodne pogoje za njega. Napisano poročilo so sprejeli delegati že pred konferenco in so ga lahko temeljito prebrali.

Porast bruto proizvoda in narodnega dohodka, porast števila zaposlenih in inogodi drugi podatki pričajo o hitrem razvoju in velikih uspehih v občini. Hkrati s povečano materialno osnovo pa se izpreminjajo tudi družbeni odnosi. Delegati so v razpravi ugotovili, da tu zaostajamo; zavest se ne povečuje dovolj hitro. Tu moramo največkrat iskati vzroke za ovire, ki se pojavljajo na vseh področjih. Pavšalne ugotovitve »občina je kriva« so le še odmev preteklosti in ne drže več. Kritika ne sme in ne more več biti načelna! Praksa je pokazala, da vzroki za nepravilnosti v Belokranjki, v Beltu, v rudniku Kanižarica, v Mizarskem podjetju, v »Begradu« in drugod niso bili na občini kot so skušali dokazovati nekateri, ampak v kolektivih, v ljudeh in v nezdravih odnosih, ki so bili v teh kolektivih. Prav zato je fluktuacija delavcev v občini sorazmerno velika, to

pa pomeni gospodarsko škodo. Strokovnjakov nam primanjkuje zato, ker nimamo pravega odnosa do njih. Mnogi organi delavskega samoupravljanja so nesamostojni in preveč pod vplivom vodilnih

Jutri ustanovni občni zbor okrajnega DIT

Iniciativni odbor za ustanovitev okrajnega društva inženirjev in tehnikov je na predlog občinskih DIT in vodstev okrajnih strokovnih društev sklenil, da bo jutri 19. maja, ob 9. uri v dvorani okrajnega sindikalnega sveta ustanovni občni zbor nove strokovne organizacije inženirjev in tehnikov. Na zboru bodo sprejeli program okrajnega DIT za leto 1961 in družbena pravila ter izvolili odbor.

Za pokal maršala Tita: med tremi najboljšimi v LRS!

Po uspešnem nastopu novomeške šahovske ekipe na okrajnem finalnem tekmovanju, kjer so prepričljivo osvojili prvo mesto, so se Novomeščani odlično odrezali tudi na republiškem tekmovanju za pokal maršala Tita. Preteklo soboto in nedeljo so igrali v Ljubljani — v konkurenci dvanajstih najboljših ekip Slovenije. Ekipa je bila nekoliko oslabiljena, ker iz opravičljivih razlogov ni nastopil mojstrski kandidat Škerlj, zato je dosežen uspeh — uvrstitve med tri najboljše ekipe LRS toliko večji. Novomeščanom je žreb najprej določil za nasprotnika močno ekipo iz Trbovelj. Predstavniki zasavja so morali priznati premoč Novome-

ščanov, ki so zmagali z visokim rezultatom 3,5:0,5 (dr. Sita: Jazbec remi, Sitar: Škrbec 1:0, Radovanovič: Jazbec 2:1, Penko: Otrin 1:0).

S to zmago so se uvrstili med šest najboljših ekip, nato pa so se srečali z Domžalami, ki so v prvem kolu premagale CZP »Delo« rezultati dr. Sita: Vavpenič 1:0, Sitar: Ivančič 0:1, Radovanovič: Plavček 1:0 in Penko: Plahutnik 0:1 (kontinua).

V zaključnem tekmovanju republiškega finala se bodo v soboto in nedeljo srečali s Kranjem in ljubljanskim LRS. Prvi dve ekipi se bosta kot predstavnika Slovenije uvrstili v zvezni finale v Portorož.

postali upravljavci le, če bomo pravico odločanja prenašali navzdol, ustanovljali ekonomske enote in razvijali oblike nagradenja. Komunisti bodo zmogli svoje naloge, ki niso majhne, le s primerno ideološko izobrazbo. Občina bo prerasla v komunoto takšno kot si jo zamišljamo samo s sodelovanjem vseh podjetij, velikih in majhnih in le takrat, če bomo vsi težili k temu.

Nov gospodarski sistem pomeni začetek nove revolucije v družbenih odnosih. Vloga komunistov v podjetju, na vasi, v organih samoupravljanja, skratka povsod se je bistveno izpremenila. Brez sklicevanja na avtoriteto partije, z novimi metodami dela in predvsem s prepričljivostjo svojih stališč in predgovor morajo komunisti odsej usmerjati razvoj na vseh področjih družbenega življenja. To je bila najpomembnejša ugotovitev konference ZK v Črnomlju. Delegati so se v razpravi dotaknili vseh vprašanj, ki so važna za Zvezo komunistov, največ pa gotovo pomeni ugotovitev, da je konferenca prevevala duh zdrave kritičnosti, ki ga bomo pri bodočem delu še mnogo potrebovali.

Za trdno organizacijo traktoristov

V kmetijstvu kot osrednji gospodarski panogi novomeškega okraja se jača kakovost obdelovanja poljskih površin. V namen imajo kmetijske zadruge in posvetva najmodernejše stroje, ki zahtevajo resnejše upravljanje. K vzgoji kmetijskih strojnikov je precej pripomogla LT, združena zveza in organi oblasti. Bilo je več seminarjev, na katerih so se kmečki fantje, ki so hoteli postati strojniki-traktoristi, podrobno naučili upravljanja stroje. Lansko tekmovanje traktori-

Priljudni četrtrek bodo v središčih vseh naših občin povorke mladosti; mladina bo s cvetjem in pesmijo počastila dan mladosti in rojstni dan svojega ljubljenskega učitelja tovariša Tita. Na sliki: lanskoletna povorka v Novem mestu; letos se bo začela ob 8. uri, nato pa bo mladina odšla v Bršljin, kjer bo skupaj z mladimi borci JLA počastila svoj veliki praznik

Nov, prepotreben obrat

V ponedeljek je bila v Vidmu-Krškem otvoritev obrata družbene prehrane. Otvoritev so se udeležili: upravnik okrajnega zavoda za napredek gospodinjstva Franca Slak, predsednik ObLO Stane Nuncič, predsednik občinskega odbora SZDL Lojze Stih, načelnik oddelka za prehrano v Vidmu-Krškem je zasvetil pri OLO Novo mesto Lojze Kastelic, in zastopniki podvalj.

Obrat družbene prehrane je ustanovila stanovanjska skupnost skupno s centrom za napredek gospodinjstva. Pri tem so pomagala vsa podjetja. S skupnimi močmi je uspelo v Vidmu-Krškem ustanoviti obrat, ki bo nudil zaposlenim topli obrok hrane ali celodnevno prehrano. V Vidmu-Krškem je zasvetil pri OLO Novo mesto Lojze Kastelic, in zastopniki podvalj.

hrane postuževalo najmanj 1000 ljudi. Predsednik stanovanjske skupnosti Janez Breškvar je ob otvoritvi poudaril pomen tega edinstvenega obrata v okraju. Predsednik ObLO Stane Nuncič pa je obrat otvoril s tem, da je vključil stroj za lupljenje krompirja. Tovarišica Francka Slak je pohvalila delo stanovanjske skupnosti in se pohvalno izrazila o novem, prepotrebem obratu.

Tajnica stanovanjske skupnosti Milka Zagorc je povedala, da bodo zaenkrat pripravljali le enolončnice, z anketo pa bodo ugotovili število stalnih abonentov. Nameravajo kuhati dve vrsti kosil, gostom pa bodo na razpologo od 13. do 15. ure. Cene se bodo kalkulirale na osnovi enotedenske preizkušnje. Zanimanje za ta obrat je med prebivalstvom veliko, kar dokazuje, da je kraju dobrodošel.

Obisk kranjske »Save« v Podturnu

V nedeljo, 28. maja, bodo v Podturnu pri Dol. Toplicah toplo sprejeli drage goste: kolektiv znane tovarne SAVA iz Kranja se je odločil, da obišče to našo znano parizansko vas pod Rogom. Kakor smo zvedeli, bodo gostje iz Kranja vasi podarili tudi sodobno kolektivno darilo in se tako malo oddaljili našim zavednim čvurjem Partizanskega Roga. O slavlju bomo obširneje še poročali.

Pridobitev za Kostanjevico

V soboto je bila seja izvršnega odbora krajevne organizacije SZDL v Kostanjevici. Razpravljali so o razvoju turizma. Z veseljem so ugotovili, da nova restavracija »Pod Gorjanci«, katere otvoritev bo v soboto, 20. maja, ob 16. uri, odpira velike možnosti za nadaljnji razvoj turizma. V Kostanjevici od sedaj ni bilo takega sodobnega gostinskega lokala, ki bi imel na razpologo kar 500 sedež in 30 etiče. Kostanjevicičani se pripravljajo tudi na otvoritev simpozija, ki bo v mesecu juliju. Zato bo v kratkem sklican sestanek turistične sekcije, ki naj bi pripravila nemu odboru za izvedbo simpozija nudila vsa pomoč.

Obvestilo bralcem in dopisnikom

Zaradi pomanjkanja prostora bomo morali več člankov, vestij in drugih prispevkov iz različnih krajev objaviti šele prihodnji teden, ko bo list spet izšel na 10 straneh. Bralce in dopisnike prosimo za razumevanje.

VREME

od 18. — 20. maja
Med 19. in 22. majem deževje. Lepo vreme se pričakuje okoli 26. in 27. maja. V ostalem bo prevladovalo sončno vreme s pogostimi krajevnimi nevihtami in plohami.

„Kdo je dal podatke?“

... Kolikor zaostalejši so delavci, toliko bolj so lahko tudi v sistemu delavskega upravljanja še zmerom žrtve birokratizma. In narobe: toliko kritičnejši, samostojnejši in ustvarjalnejši so, kolikor višja je njihova kulturna raven, kolikor večje je njihovo znanje, kolikor bolj vedo, da gre za oblikovanje novih družbenih in človeških odnosov, katerih nosilec objektivno so od nastanka svojega razreda sem...“

(Boris Zilherl): »O nekaterih vprašanih naše kulturne politike v luči programa ZEK«

V petek zjutraj je v uredništvu zazvonil telefon. Kličje Videm-Krško, pri telefonu direktor Konfekcije papirja z naslednjo željo: »Kdo je dal podatke za večerajšnji članek o našem podjetju?«

Ni nam treba skrivati, kdo jih je dal; novinar našega uredništva jih je dobil v pogovoru z delavkami in delavci v kolektivu. S člani delavskega sveta tega podjetja in od tovarničnega na občinskem sindikalnem svetu. Če človek te dni prisluhne pogovoru na cesti, v uradih in lokalih na Vidmu in v Krškem, dobi takih podatkov in potrjenih mnenj da je bil članek potreben in resničen, kolikor hoče. V rokah imam pismo v katerem je med drugim rečeno: »... Ljudje javno komentirajo razmere v Konfekciji papirja in se decela strinjajo s člankom. Pravijo, da je bil že zadnji čas, da se...«

Ob vprašanju »Kdo je dal podatke?« pa se je treba še pomuditi. Ne samo, da zbudi v človeku neprijeten občutek priokusa maščevalnosti, za vprašanjem tiči nekaj več: vprašanje je tipičen odraz birokratskih razmer v podjetju, ki morajo že v kati zadušiti vsako zdravo kritiko in spodobudo (kar se je seveda tudi resnično dogajalo!), ki bi prišla »od spodaj«. Za direktorja podjetja v tem primeru ni orav nič važno, na kaj vse članek opozarja; brez pomena je zanj ost družbene kritike, napovrne proti napakam in grobim nepravilnostim v interesu posameznega proizvajalca, podjetja in komunalne skupnosti kot celote. Čeprav smo v tmeju vseh prebivalcev občine Videm-Krško javno ocenili nekatere negativne pojave v kolektivu kot škodljive za skupnost in podjetje, je ob izidu članka važno za direktorja samo eno: »Kdo je dal podatke?«

torju podjetja pa tokrat le ni smo postregli z imeni tovarišev in tovarišic, ki jih je želel dobiti. V zveščku neodločnosti, medsebojnih sumničev in zagrenjenosti, ki vlada med delavkami kolektiva, bi se ta čas, ko si proizvajalci v Konfekciji papirja še niso odkrito pogledali iz oči v oči, po našem mnenju kaj lahko pripetilo, da bi se ljudem, s katerimi smo govorili, zgodila krivica. Vodstvo podjetja smo prosili, da nas povabi na objubljeni množični sestanek kolektiva; trdno upamo, da se proizvajalci tam ne bodo balj povedati vsega, kar pri njih ni prav in kar hromi nadaljnji, še uspešnejši razvoj tega mladega kolektiva. Trdno smo tudi prepričani, da bodo znali poiskati pot, ki bo vodila kolektiv naprej.

Ob vprašanju »Kdo je dal podatke?« pa se je treba še pomuditi. Ne samo, da zbudi v človeku neprijeten občutek priokusa maščevalnosti, za vprašanjem tiči nekaj več: vprašanje je tipičen odraz birokratskih razmer v podjetju, ki morajo že v kati zadušiti vsako zdravo kritiko in spodobudo (kar se je seveda tudi resnično dogajalo!), ki bi prišla »od spodaj«. Za direktorja podjetja v tem primeru ni orav nič važno, na kaj vse članek opozarja; brez pomena je zanj ost družbene kritike, napovrne proti napakam in grobim nepravilnostim v interesu posameznega proizvajalca, podjetja in komunalne skupnosti kot celote. Čeprav smo v tmeju vseh prebivalcev občine Videm-Krško javno ocenili nekatere negativne pojave v kolektivu kot škodljive za skupnost in podjetje, je ob izidu članka važno za direktorja samo eno: »Kdo je dal podatke?«

natančno odrejena, da je odgovoren pred vso družbo, ne samo pred kolektivom in komunoto, za zakonito izvajanje, za spoštovanje zakonov in zakonških predpisov, za izvajanje tehnične plati proizvodnje itd. je med drugim dejal v soboto na občinski konferenci ZKS v Trbovljah tovariš Miha Marinko. Razmere v Konfekciji papirja pa so se razvile tako da, da je bilo treba javno opozoriti na napake in pojave, ki izigravajo smisel delavskega upravljanja. To je bil tudi osnovni namen članka »Deli in vladaj!«

Ne zdi pa se mi prav, da bi take nepravilnosti morali ugotavljati samo novinarji oz. organi, ki varujejo zakonitost. Ne morem si kaj, da ne bi orav tu ponovil besed, ki jih je ob letošnjem dnevu tiska 5. maja v DELU vžalsala tovarišica Marija Vilfan, ko je dejala:

»Seveda v družbi kot je naša, tisk ne more biti samo delo novinarjev. Za njegov uspeh smo soodgovorni vsaj vsi, ki se aktivno ukvarjamo s politiko ekonomsko-družbenih problemov, in teh nas je po vsej Sloveniji veliko. Kolikokrat nas zamika, da povemo, kar nam je na srečo, da posežemo v polemiko? V času, kakršen je današnji, ko je treba ostro prelomiti s starimi navadami in mišljenjem in samostojno oblikovati novo, bi bilo nujno, da se pogosto oglašamo. Prva slovenska konferenca (o tisku — op. uredn.) je govorila tudi o politiki, ki je moral postati novinar, če je hotel svojo politično zamisel sprovesti v življenje...«

Pozdravi po Savi

Štافتa brodarke zveze Jugoslavije je prispela v Krško v soboto. Pričakovali so jo pionirji in nekaj odraslih, v imenu mladine pa je pozdravil posilce štafete Rajko Zupane. Pozdrave prebivalcev občine Videm-Krško in našega okraja za tovariša Tita je izročil brodarjem v imenu Socialistične zveze Franc Tomazič. V nedeljo zjutraj je štafeta nadaljevala pot po Savi.

Z brodarji smo ponovno poslali ljubljensku maršalo Titi naše prisrčne čestitke za 69. rojstni dan, ki ga bo praznoval priljudni četrtrek.

TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK

za enega izmed naših naročnikov bomo izžrebali v nedeljo, 21. maja. Komisijo bodo sestavljali naročniki lista, o izidu žrebanja pa bomo poročali v prihodnji številki našega tednika.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Italijanski minister Giuseppe Spataro na Otočcu

V torek, 17. maja popoldne se je ustavljal med potjo po Jugoslaviji na Otočcu Italijanski minister za promet GIUSEPPE SPATARO. Na Otočcu, kjer mu je priredil kosilo sekretar za promet in zveze LRS Bojan Polak, se je minister pripeljal v spremstvu italijanskega generalnega konzula v Zagrebu De Giovannija in predstavnikov sekretariata za promet in zveze pri Zveznem izvršnem svetu. Minister Spataro je bil na potovanju po Jugoslaviji štiri dni. Ogledal si je pomembne jugoslovanske prometne objekte in se pogovarjal s predstavniki sekretariata za promet in zveze pri ZIS in s predstavniki sekretariata za promet nekaterih ljudskih republik o vprašanjih, ki so pomembna za obe državi. (Na sliki: minister Spataro — drugi z desne proti levi — s spremstvom v gradu Otočcu)

TONE GOŠNIK

Kočevje: ne več brez pitne vode

Okoli 65 let star vodovod z zmogljivostjo 250 kubikov vode na dan, tudi če bi bil brez okvar, ne bi več zadostoval za preskrbo Kočevja s pitno vodo. Kot mesto samo je bil tudi vodovod med vojno poškodovan in je zato vprašanje preskrbe z zdravim pitno vodo predstavljalo vsa leta po vojni za Kočevje čedalje bolj pereč problem, toliko bolj, ker se mesto naglo veča in se v njem razvijajo industrija, obrt, promet, zdravstvo in drugo. Povzročila prizadevanja, da bi s popravili vodovoda in z novimi zajeti izvirov rešili vprašanje vode v mestu, niso dala zadovoljivega rezultata. Preiskave izvirov, iz katerih je dobival vodovod prejšnji vodovod, so pokazale, da so ti izviri tudi prešibki za povečane potrebe.

Na pobudo občinskega odbora Socialistične zveze so se odločili pospešiti gradnjo vodovoda in v ta namen vključiti vse sile in sredstva. Ustanovili so posebno mladinsko delovno brigado za gradnjo vodovoda. V prostovoljno delo pri gradnji so se vključili delovni kolektivi, skoraj vsi prebivalci mesta in okolice. Pomagala so ljudska občinska in okrajna ljudska odbora sta zbrala nujno potrebna sredstva. S složnim

in pozhitvalnim delom, z naporom vseh so pri gradnji vodovoda zmogli močvirja in skalnata pojčolja in za prvi maj priključiti nove izvire zdrave pitne vode na obstoječo vodovodno omrežje pri Slovenski vasi.

Prebivalci Kočevja so tako ob letošnjem prvem maju z zadovoljstvom slavili pomembno delovno zmago. Kot je na velikem političnem zborovanju v Seškovem domu 30. aprila poudaril predsednik občinskega odbora SZDL tovariš Miro Hegler, je ta velika delovna zmaga hkrati tudi visoka šola za nadaljnje skupne akcije v korist lepšega življenja ljudi v kočevski komun.

Da bi zagotovili zadostne količine vode, je bilo potrebno pomno precej daleč. Odločili so se za izvir Obrh pri vasi Blati v Ribniški dolini, ki daje 150 litrov vode na sekundo in iz katerega se oskrbuje z vodo tudi Ribnica. V načrtu je bilo, da bi gradnja vodovoda odnosi na zajetja iz cevovoda do Slovenske vasi trajala nekaj let. Toda katastrofalno pomanjkanje vode, ki je nastopilo v lanskem poletju v Kočevju, ni dopuščalo odlagati dograditve tega dela vodovoda. Ker so namreč ugotovili, da je še tista

staro se srečuje z novimi; modernu urejenemu parku na Dragah žlja nasproti na pol porušena ogulnjava hiša - spomin na vojna puščanja v Metliki ipd.

Gospodarske organizacije bodo delovno akcije finančno podpirale, a ostali bodo pomagali pri organiziranju brigade. V zgodbo bodo delovali visokosolci in srednjeloci. Delala bo v Juliju in bo štela okrog 30 brigadirjev.

Ob zaključku posvetovanja so izvolili poseben štab, ki bo vodil priprave za brigado.

Srednjeloci in študentje, prijavite se za mladinsko delovno brigado v Metliki!

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Teško se je znati v množici dogodkov, da bi lahko izbrali najpomembnejšega za naš tedenski komentar. Ko zdaj brskamo po spominu, kaj vse se je važnega zgodilo v preteklem tednu, silijo v ospredje tiste dogodki: razprava v odboru Ljudske skupštine LRS o poročilu Izvršnega sveta, seja Zveznega izvršnega sveta, kjer so bili sprejeti predloži pomembnih zakonov, začetek dela štiriindvajsete mednarodne konference za jedrsko elektriko v Beogradu, otvoritev razstave ob 20-letnici "Slovenskega poročevalca" in prve občinske konference Zveze komunistov.

Cepprav smo omenili konference Zveze komunistov šele na zadnjem mestu, so vendarle tako pomembne, da jim kaže dati poseben poudarek. Konference Zveze komunistov v Zeleni Jesenici se je med drugim udeležil tudi član Izvršnega komiteja CK ZKS tovariš Boris Kraigher. V razpravi je med drugim dejal, da novi gospodarski sistem nudi številne pozitivne možnosti, ki naj jih kolektivni izkoristijo z vse bolj racionalnim gospodarjenjem. "V tej smeri," je dejal, "bomo lahko dosegli rezultate le v okviru izboljšane procesa za čimvečje uveljavljanje neposrednega in - samih delovnih kolektivov pri razvijanju proizvodnje."

V svojem nadaljnjem izvajanju je tovariš Kraigher dejal, da bistvo sprememb v novem ekonomskem sistemu ni vprašanje decentralizacije. Osnovna težnja je v razvijanju takih proizvodnih odnosov, ki omogočajo čimvečje povečevanje produktivnosti in ki ustvarjajo pogoje, kjer prihaja individualni interes proizvajalcev čim bolj v sklad z interesi kolektiva in celotne socialistične skupnosti.

Občinski konferenci Zveze komunistov v Trbovljah je prisostvoval tovariš Miha Marinko, sekretar CK ZKS, ki je med drugim poudaril, da imajo v sedanjih pogojih komunisti še večjo odgovornost v družbenem dogajanju. Komunisti morajo s svojo pobudo in sposobnostjo predstavljati jedro v Socialistični zvezi, sindikatih in drugih organizacijah, ki imajo v novem sistemu izredno široke naloge pri uveljavljanju osnovnih, temeljnih načel neposrednega upravljanja. Ničje ne bo od zgoraj predpisoval šablona, kakšne naj bodo oblike za udeleževanje neposrednih upravljalcev, kako naj se uveljavljajo načelo delitve dohodka po delu in podobno. Te oblike je treba poiskati v konkretni praksi, komunisti pa se morajo boriti proti raznim pomnostavljenim gledanjem in negativnim težnjam ter odkrivati ljudem prave interese.

Na seji ZIS v Beogradu so sprejeli številne predloge zakonov in druge predpise, med njimi tudi predloge zakonov

Ni šablon, kako upravljati in odločati

o javnih cestah, o podjetjih za letalske usluge ter o izkoriščanju luk in pristančih, s katerimi se tudi na teh toriških prometov uvaja sistem samostojnega financiranja in delavskega samoupravljanja. Sprejeti je bil tudi predlog zakona o izpolnitvi kazenskih sankcij, s katerimi se pogoji za prestopanje kazni skladajo s spremembami kazenskega zakonika in zakonika o kazenskem postopku, uveljavljenimi leta 1959. Cepprav v predpisih naše zakonodaje že od vsega začetka odseva vera, da se obsodence more s pravih postopanjem prevzgojiti, da postane koristen član skupnosti, je to močno poudarjeno zlasti še v sedanjem predlogu zakona, ki predvideva nekatere važne novosti. Med najpomembnejšimi načeli kazenskega predloga je ono, ki predvideva tako ravnanje z obsodenci, ki razvija njihovo odgovornost za njihova dejanja in jih spodbuja, da sami sodelujejo v svoji prevzgoji.

O poročilu Izvršnega sveta, ki je bil te dni predmet razprave na sejah odborov Ljudske skupštine LRS, bomo v našem tedenskem pregledu kaj več napisali ob zasedanju skupščine. Tokrat naj omenimo le to, da so na seji odbora pri vprašanju dela socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev opozorili, da so podjetja dolžna do konca letošnjega leta sprejeti pravilnike o delitvi čistega dohodka kot tudi pravilnike o delitvi osebnega dohodka. To terja precej proučevanje in takih pravilnikov ni moč sestaviti v nekaj dneh. Zato se morajo gospodarske organizacije že zdaj lotiti teh zadev, ker bodo sicer na vrat na nos izdelale pravilnike, ki se ne bodo dosti razlikovali od sedanjih.

Ob otvoritvi mednarodne konference za jedrsko elektriko, ki ji prisostvuje več kot 300 znanstvenikov iz 30 držav, je tovariš Aleksandar Ranković, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta, v pozdravnem govoru dejal, da se morajo sile napredka in miru boriti za splošno prepoved atomskih eksplozij ter proizvodnje in uporabljanja atomskega orožja. Vsa prizadevanja je treba usmerjati na razvoj mirnodobnega in konstruktivnega uporabljanja jedrske energije.

Ko je tovariš France Kimovec-Ziga, podpredsednik Glavnega odbora SZDL, otvoril razstavo ob 20-letnici "Slovenskega poročevalca" v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, je med drugim dejal:

"Slovenski poročevalci se je skupaj z ostalim tiskom spopinjali kot orožje revolucije, širili in oblikovali neposredne perspektive sile socializma in s tem postal nepogrešljiv spremljevalec naših delovnih ljudi."

Tovarišica Marija Vilfan pa je ob dnevu tiska v novodniku za "Delo" napisala, da se ni do kraja razumljena ugovoritev prve slovenske novinarske konference v Bell krajini leta 1941 - novinar v naši družbi zavzema mesto politika. To mesto pa mu ničje ne pedari, temveč si ga pribori s svojim znanjem, sposobnostjo, pozhitvalnostjo in rezultati dela. Konference pa je takrat spregovorila tudi o politiki, ki je moral postati novinar, da je hotel svojo zamisel uresničiti v življenju. Tudi danes bi se morali politični delavci pogostje oglašati v tisku, ki v družbi, kakršna je naša, ne more biti samo delo novinarjev.

Tudi letos mladinska delovna brigada v Metliki

Pred kratkim je občinski komitej LMS sklical posvetovanje s predstavniki gospodarskih organizacij, zavodov in družbenih organizacij, da se dokončno pogovorijo o mladinski delovni brigadi v letošnjem letu v Metliki.

Razprava je pokazala, da je br. gradnja potrebna, kajti na ta način bodo lahko hitro rešeni nekateri komunalni problemi, ki jih drugače še ne bi mogli urediti. Brigada bo zaposlena v glavnem pri ureditvi mesta. Posebno važno je, da dobi Metlika lepšo podobo. Sedaj je v Metliki veliko kontrastov:

Remont odgovorja: „Komu mizarstvo?“

Gradbeno podjetje z remontom iz Mirne nam je poslalo splošno sestavke kot svoj odgovor na članek "KOMU MIZARSTVO?", objavljen v zadnji številki našega lista. Članek je napisal član uredništva našega lista potem, ko je obiskal Mokronog. Vztrajamo pri tem, da je treba gledati na problem mokronogške mizarstva s stališča koristnosti občin in pa zgoraj s stališč tega ali onega kolektiva. Določila odziva so bila precej o "skladna pravilna zadoščenjaj navaditi se bomo pač morali (večja za tiste, ki takega razpravljanja morda še niso navajali) o nekaterih stvareh sprožiti tudi javne polemike in se mirno pogovoriti o stvareh, ki zanimajo širšo javnost. Prav zato odgovor kolektiva podjetja REMONT z Mirne tudi v celoti objavljamo.

Pod tem naslovom je anonimni pisec v prejšnji številki našega lista hotel prikazati usodo mizarstva delavcev v Mokronogu, katero upravlja Remont Mirna. Zato pa avtor ni imel popolnoma realnih podatkov ali pa je bil namen člankarja spustiti se v rovarjenje že tako dokaj vročih odnosov.

V omenjenem članku je rečeno, da je Remont ustanovil mizarstvo obkrožen v avgustu lani po sklepu sveta za gospodarstvo pri občinskem ljudskem odboru in po načelnem dovoljenju oddelka za gospodarstvo. Dejstvo, da je delo našega kolektiva pretežno v vzdrževanju in adaptacijah grad-

benih objektov (kjer je največje več drugih obrtnih storitev, zlasti mizarstkih, kot pa zidarskih), je upravičevalo ustanovitev nove edine mizarске delavnice s takimi predmetom poslovanja v obliki kolektivnega izdeleka za izdelovanje ploščastih izdelkov za tapetirnilvo, nam kot članom skupnosti v komunah ni bilo jamstvo za večje ekonomsko korist, ako bi imeli obrat oni. Pri istih pogojih si celo upamo trdit, da imamo prednost. Vendar, o, posojil...

Pozornega bralca zadnje številke Dolenjskega lista izjave pod naslovom "Komu mizarstvo?" in pa v članku pod naslovom "Remont odgovorja" (sedaj izdelek) pod novim vodstvom in s predmetom poslovanja, v katerem so bili med drugim tudi vsi naši mokronogški obrtni (vetonarni, cevi, strnebe opeke, žaga in mizarstvo). Pritisnik na naš kolektiv, naj se odpovemo tem obratom, je bil izredno oster, kljub nejasnostim po kakšni večji ekonomski koristi. Namen poslovanja

Nekaj mesecev kasneje so v Mokronogu preimenovali bivše Vroptelarstvo v proizvodno obrtno podjetje "Naši izdelki" (sedaj Trgovsko obrtno podjetje "Naši izdelki") pod novim vodstvom in s predmetom poslovanja, v katerem so bili med drugim tudi vsi naši mokronogški obrtni (vetonarni, cevi, strnebe opeke, žaga in mizarstvo). Pritisnik na naš kolektiv, naj se odpovemo tem obratom, je bil izredno oster, kljub nejasnostim po kakšni večji ekonomski koristi. Namen poslovanja

O delu poravnalnih svetov v sevniški občini

"Poravnajte se, sosedje!"

Poravnave na sodiščih imajo med prebivalstvom pa tudi med strankami ugoden odmev, morda boljsega kot sicer dobro utemeljene sodbe. Z velikim zadovoljstvom so ljudje pozdravili ustanovitev poravnalnih svetov v letu 1959, ki imajo namen, doseči spravo med strankami. Doslej so bili ljudje prisiljeni zatekati se edinole na sodišče. Glede na razvoj socialistične demokracije smo zares že komaj čakali na to, da ljudje sami vzamejo v roke reševanje večkrat dokaj nerodnih zadev. Naše ljudstvo je v bistvu dobro in sprave željno, le pomagati mu je treba. Seveda pa so uspehi pri sklepanju poravnav odvisni tudi od posameznih članov poravnalnih svetov. Če ti kolektiv poznajo pravo in imajo izkušnje ter uživajo pri ljudih zaupanje, je uspeh tu. Dobra beseda vedno lepo mesto najde.

Zanimivo je, da je bil prvi poravnalni svet izvoljen na zboru volivcev v Bučki 19. 7. 1959, nato v Sevnicah 28. 8. 1959, zatem so se ustanovili tudi drugod in so z rednim delom začeli že 1. novembra 1959. Danes deluje v sevniški občini 9 poravnalnih svetov, med njimi nekateri zelo dobro (v Senti Janžu, Sevnicah in Studencu). Ljudje se obračajo na poravnalne svete v najrazličnejših zadevah, pogosto pa zaradi žaliteljnosti, domače tatvine, lažje telesne poškodbe, razdržitve premoženja, mejnih sporov, manjših terjatev, prevzitekarskih sporov in alimentacija. Se celo v razveznih zadevah se ljudje posvetujejo in rešujejo.

jo spore pred poravnalnimi sveti.

V letu 1960 so poravnalni sveti od 323 zadev rešili s poravnavo 178 zadev, v prvem tromesečju leta 1961 pa od 85 zadev 63. To kaže, da so bili poravnalni sveti dokaj delavni. Primoreno pobudo je dal tudi ObLO Sevnica, ki je z Odlokom o ustanovitvi poravnalnih svetov dal formalno in materialno oporo za delovanje te tako važne ustanove. Delo poravnalnih svetov se je dobro izkazalo, postopek pa je preprost in kratak, pa tudi sodišča so s tem precej razbremena.

Rajko Zupanc

Smrt pod avtomobilom

Dvdesetega maja ob 5.45 se je na avtomobilski cesti Ljubljana-Zagreb zgodila prireda v Skopljah huda prometna nesreča. Izžgeba je vozil proti Ljubljani oseben avtomobil H-17551, ki ga je upravljali Mirko Sviglin iz Zagreba. Pri navedeni je zapeljal na levo stran ceste in parkiral na betonskem in travnatem robu ceste (bankini), kjer je nameraval zamenjati defektno zadnje levo kolo. Ni se zadal zamenjavati, ko je že iz nesprotnosti vstopil v avtomobil tovornjak S-13238 s priklole, last Prehrane iz Ljubljane. Ko se je tovornjak približal, je hotel zapeljati v svojo osebnega avtomobila spet na svojo desno stran, ni pa pravilno ocenil brzine svojega in nasproti vozečega avtomobila, zato sta obe vozili trčili. Pri trčenju sta padla iz osebnega avtomobila sofar in potnica. Sofar Sviglin, ki ga je tovornjak še povozil, je pokrodam podlegel, potnica pa je bila le laže poškodovana in so jo prepeljali v bežično bolnico. Ker je tovornjak pred trčenjem še močno zavil v levo, da bi se treznju izognil, se je po karambolu zaletel še v levo nosilec nadvoza. Pri tem je bil laže poškodovan tudi delavec, ki se je peljal v tovornjaku. Materialna škoda je precejšnja: na osebnem avtomobilu je ocenjena na 300.000, na tovornjaku pa na 2 milijona.

Obvezno fluorografiranje prebivalstva v metliški občini

Od 22. do 27. maja bo v metliški občini fluorografiranje prebivalcev, starih nad 19 let. Fluorografiranje bosta izvrševali dve ekipi z Golnika v vseh večjih krajih občine, tako da se ga bodo mogli nemoteno udeležiti prav vsi.

Da bo izvedba potekala čim hitreje, bodo za dobro pripravo preskrbele krajevne organizacije SZDL in organizacije RK. Vsak, ki se mora udeležiti fluorografiranja, mora biti v celoti zdrav, ne sme biti bolan, ne sme imeti vročine, ne sme imeti zaprtosti, ne sme imeti drugih težav, ki bi mu preprečile udeležbo.

Fičko se je prevrnil

Osmega maja ob 1.30 se je pri odvozu v Kromovem prevrnil Fiat 800 S-2542, ki ga je upravljali Anton Obrž iz Novega mesta. Fiat, ki je vozil proti Novemu mestu, je zaradi velike brzine na ovinku začel s cestje. Prevrnil se je na desno stran. Pri nesreči ni bil nihče poškodovan, materialna škoda pa znaša 160.000 din.

Dne 14. maja ob 15.30 sta trčila na cesti med Leskovecem pri Vidmu-Krakem in Bellm bregom motorno kolo in avtobus S-424. Zastopnik sta se na ovinku pri Leskovecu. Pri nesreči je bil motorist laže poškodovan, na motorjem kolesu je bilo škoda za 50.000, na avtobusu pa za 5000 dinarjev.

Sestanek Hruščev-Kennedy

ti pa omogočila sodelovati na konferenci vsem trem delegacijam.

"Kompromis, ki si ga ves svet želi," je izjavil kambaški princ Norodom Sihanuk na poti v Zenevo, "kot posledice ženevske konference o Laosu brez dvoma ne bo v interesu zahodnih držav, ki niso izkoristile priložnosti, da bi 'remizirale' z Vzhodom, ko je bil še čas za to. Prvega januarja 1961 sem prevzel pobudo in predlagal konferenco 14 držav o Laosu. Namen te konference je poljski miroljubni in častno rešitev za laoski problem. Moj predlog so takoj sprejele države socialističnega tabora in po določenem omahovanju tudi večina zahodnih in nevtralnih držav. Toda vlada ZDA je začela proučevati moj predlog šele v zadnjem hipu, ko so sile Fafet Lao že nadzorovale večji del države. Konferenca, ki zdaj začneja z delom, bo morala upoštevati sedanjí odnos sil v Laosu."

V Južni Koreji je prišlo iznenađa do vojaškega državnega udara. Armada se je polastila oblasti in strmoglavila sedanjo vlado Johna Čanga. Zanimivo je, da je do vojaškega puča prišlo skoraj natanko leto dni po odstopu diktatorja Sing Man Rija lani 26. aprila. Ko je z znanimi metodami nasilja lani marca spet zmagala republikanska stranka Sing Man Rija na volitvah, je vso Korejo zajel val ogorčenja. Prišlo je do silovitih demonstracij v Soulu in drugih južnokorejskih mestih, ki jih je skušala policija deloma s podporo vojske zatreti v krvi. Pri teh demonstracijah so imeli vodilno vlogo študenti. Naposled se je diktatorski režim zrušil.

Cepprav novi režim ni korenito pometael s preteklostjo, je kljub temu omilnil najbolj sovistična in nestrna gesla singmanrijevskega režima; predsednik Čang se je uradno odpovedal politiki nasilne združitve obeh delov Koreje, omilnil histerični antikomunizem prejšnjega režima, čeprav je ob vsaki priložnosti zagotavljal, da je in ostane protikomunističen, skušal sanirati gospodarski položaj in zmanjšati izdatke za armado, ki je štela 600.000 mož in poštra 40 odstotkov državnega proračuna.

Iz prvega razglašega voditeljev vojaškega udara je razvidno, kakšno politiko bo vodilo vojaško vodstvo. Razglas predvsem poudarja antikomunizem, Južne in Severne Koreje. V zadnjem času je bilo slišati iz ust ameriških zastopnikov izjave, da nikakor ne bi smeli dovoliti nevtiralizacije Južne Koreje. Očitno je torej, kdo je podprl največjeji vojaški puč v Soulu, če ga ni celo pomagala organizirati.

Prisotnost vseh treh delegacij na konferenci v Zenevi, ki jo bo vodil ameriški predstavnik, kaže na to, da se vsi trije največji svetovni supermoči zdaj združujejo, da bi se skupaj lotili reševanja laoskega problema. To je prvič v zgodovini, da se vsi trije največji svetovni supermoči združujejo, da bi se skupaj lotili reševanja laoskega problema. To je prvič v zgodovini, da se vsi trije največji svetovni supermoči združujejo, da bi se skupaj lotili reševanja laoskega problema.

Prisotnost vseh treh delegacij na konferenci v Zenevi, ki jo bo vodil ameriški predstavnik, kaže na to, da se vsi trije največji svetovni supermoči zdaj združujejo, da bi se skupaj lotili reševanja laoskega problema. To je prvič v zgodovini, da se vsi trije največji svetovni supermoči združujejo, da bi se skupaj lotili reševanja laoskega problema.

Kratke z različnih strani

- Predsednik ZAR Naser je izjavil, da je namen bližnje konference šefov izvršnih skupnih držav, spodbuditi te države, da bodo delovale kot "vesti sloveštva". Pripomnil je, da so govornice o ustanavljanju nekakega "srednjega bloka" popolnoma neutemeljene. Na konferenco so bile povabljene izvenblokovske države, ne pa nevtralne države švicarskega tipa.
- V soboto se bodo začela v Evliano pogajanja med Francijo in FLN oziroma začelo konference vlado o premirju v Alžiriji. Zvedelo se je, da bodo Francozi prepeljali v Evliano zaprtega alžirskega voditelja Ben Bello, da bi se ta lahko udeleževal pogajanj.
- Sovjetski delegat na ženevski konferenci o prepovedi atomskih orožij, ameriški kolektivni izdelek, ki bi lahko atomski poskusi, ki bi jih opravljal Atlantski pakt ali kateri koli zahodna država (Francija), prisilili ZSSR, da bi ponovno začela preizkušati atomsko orožje. Carapkin je dodal, da Francija opravlja poskuse ob podpori Velike Britanije in ZDA in da tako Zahod dobiva prednost pred ZSSR. Arthur Dean, ameriški delegat, je odločno zavrnil sovjetski očitbož, čes da francoski poskusi zaradi svoje "enostavnosti" ne morejo imeti pomena za ameriški program atomskih poskusov.
- Casopjeje na Zahodu tedaj pogostje piše, da bo Sovjetska zveza kmalu poslala drugoga kozmonavta na trajni črti časa od prve Gagalina črte časa. Vsa pojava rinovota polji. Varšavski radio pa je sporočil, da bo sovjetski kozmonavt kmalu obletel Mesec in se v potem vrnil na Zemljo.
- Zaradi obresti na vložene sredstva stalno naraščajo nagrade, ki znašajo zdaj dohodek 65 milijonov kron. Kakor je sporočila uprava tega sklada, bodo zato letos povečali znesek Nobelovih nagrad od 225.000 na 250.000 švedskih kron.
- Mihail Botvinik je v enajstih letih opravičeval zahovne dvajset let. Kakor je Talja ob stanju partiji izni Botvinika, ki si je tako spet priboril naslov svetovnega lahovskega prvaka.

OBJAVE — RAZPISI — OBVESTILA

Razpis posojil za dograditev stanovanjskih hiš v Brežicah

Na podlagi 10., 43., 44., 46., 47. čl. Zakona o finančnem gradnje in novinar (Uradni list FLRJ št. 97/59) ter 30. in 42. člena pravil stanovanjskega sklada št. 032-39-41/1-61 z dne 11. januarja 1961 razpisuje upravni odbor Stanovanjskega sklada občine Brežice po sklopi redne seje z dne 15. aprila 1961

I. NATEČAJ

za dajanje posojil za dograditev stanovanjskih hiš osemab v delovnem razmerju, ki gradijo na območju občine Brežice, do višine 4 milijone dinarjev.

1. Natečaj se lahko udeležijo osebe v delovnem razmerju in osebe, ki so po predpisih o socialnem zavarovanju izenačene z osebam v delovnem razmerju, osebni in družinski upokoženici, delovni invalidi, ki uživajo pravice invalidskega zavarovanja in osebe, ki uživajo pravice upokoženic in invalidov in mirovni invalidi in po predpisih o udeležencih NOV.

2. Posojila se bodo odobravala prosticem, ki imajo hibe dograjene najmanj do vključno tretje grad-

bene faze, v višini največ 1 milijona dinarjev za enostanovanjske hiše in največ do 1,5 milijona dinarjev za dvostanovanjske hiše.

3. Natčajna obrestna mera znaša 1 odstotek, najdaljši rok vračanja za novogradnje 20 let. Rok opranja 1 leto po podpisu pogodbe na sodišču.

4. Prosilec mora položiti 0,5 odstotka kot varščino od zneska za posojila na depozitni račun Komunalne banke Brežice št. 696-12-70-620-17. Zadržani depoziti najkasneje do 15. junija 1961. Če prosilec odstopi od posojila, zapade varščina v korist sklada.

5. Prosilec mora priložiti svoji ponudbi v 48. členu pravil Stanovanjskega sklada za zidanje stanovanjskih hiš v občini Brežice predpisano dokumentacijo:

a) gradbeno dovoljenje s potrjenim projektom;

b) seznam gradbenih stroškov s količinsko navedbo gradbenega materiala;

c) spacičkatko glede lastnih sredstev z ozirom na gotovino, material in delovno silo;

0) od sodišča potrjen zemljiško-knjižni izpisek nepremičnine, na kateri se bo zidala hiša;

d) potrdilo o zaposlitvi, potrdilo o višini mesečnih prejemkov ter izjavo o administrativni prepovedi na mesečne prejemke;

e) ponudbo, ki mora vsebovati najmanj do 15. junija 1961 s predpisano dokumentacijo v zapetelnih kvartir ali zavojih pri Komunalni banki Brežice, referat za stanovanjske kreditne. Na ovodu ali krivici mora biti oznaka "natečaj" za posojilo individualnim graditeljem.

6. Lastna sredstva lahko prispeva investitor v materialu ali gotovini, vse dokazano z listinami, kar bo komisijsko preverjeno pred odobritvijo posojila.

7. Izid natečaja bo objavljen na glasnih deskah ObLO Brežice in Komunalne banke Brežice, prostici pa bodo obveščeni tudi pisмено v roku 30 dni po izidu natečaja. Prednost pri natečaju imajo vojaški vojni invalidi, udenci NOV ter prosilci, ki nudijo najboljše obrestne glede lastne udeležbe, obrestne mere, rokov odplačevanja in roka dokončanja zgradbe.

Brežice, 11. maja 1961

Sklad za zidanje stanovanjskih hiš občine Brežice

Voda, polna zdravja...

—V Dolenjskih Toplicah bodo zgradili odprt bazen! — ta vest je leta 1958 kakor blisk preletela naš okraj. Mnogi vneti kopalci in nedeljaki turisti so si oddahnil in takoj začeli kvičati načrte o topli vodi in ovezloči kopeli ter o izletih v prelepem okolju Dolenjskih Toplic. 22. avgusta 1959 so se prvi kopalci namočili v novem bazenu — veliki pridobitvi za dolenski turizem. Najprej avtomobilska cesta, nato bazen in kmalu nato še asfaltirana cesta Novo mesto — Dolenjske Toplice, so pomenili hitri turistični razvoji.

Zdaj je okoli bazena še vse tiho, ni veselje živčava, smeha, vresčanja in šumenja vode. Zdravilišče pa je pripravljeno, le sončna pripeka je še potrebna. Vsi prostori zdravilišča so sveže prebeljeni, prepletkane so vse ograje in opaži, steznice po sprehajališčih so posute z novim peskom, vrtnari so že posadili cvetje po gredicah, da celo papige, okoli katerih se radi mude obiskovalci, že ščebetajo v kletki.

Ustrezimo najprej radovednim kopalcem in pokramljam o odprtjem bazenu. Lani so se mnogi gnetli okoli prodajnega pulta pri bazenu, ko so kupovali prigrizke in pijačo. Letos bo to boljše urejeno. V senči dreves ob bazenu bodo lačni kopalci lahko kupili toplo malico, na rešetkah bodo cvrčali čevapčiči in raznižji in tudi za pijačo bodo prišli laže na vrsto.

Se ena novost se obeta v bazenu, svda le, če bo dovolj denarja. Že lani je bilo slišati govornice o čistilni napravi (filtru) za bazen. Gotovo bi bilo najboljša, če bi jo bili zgradili, že takrat ko so delali bazen, toda na žalost sta zanj potrebna vodovod in elektrika, oboje pa takrat še ni bilo. Zdaj sta ta dva pogoja že ustvarjena, toda čistilna naprava bo veljala blizu 8 milijonov dinarjev. Za zdravilišče je to precejšen znesek, saj so potrebe na vseh področjih velike, vzdrževanje številnih objektov pa ni majhna stvar. Čistilna naprava je gospodarsko potrebna obkret. Doslej so morali vodo vsak teden 1 krat popolnoma premenjati, na ta račun pa je bil bazen vsak ponedeljek zaprt. To pomeni seveda precejšnja izguba. Čistilna naprava bi vodo v bazenu nenehno obračala, izplakovala odvisno, onesnaženo vodo, vzdrževala v bazenu čisto in ustvarjala higijensko mnogo ugodnejše pogoje za kopalce. Rezijski stroški vzdrževanja bazena bi se znatno zmanjšali, uprava zdravilišča pa bi bila rešena mnogih odvečnih skrbi. Nešteto korakov so že naredili, pa s sredstev žal še niso uspeli dobiti.

Kratek sprehod vas bo preprčil, da je zdravilišče en sam cvetoči vrt. V Dolenjskih Toplicah vas bo neprijetno zbudila v oči le neregularna struga Sušice. Lani je Vodna skupnost Dolenjske prišla z deli, pa žal tudi prenehala. Obiskovalci, posebej oni, ki se v zdravilišče zadržijo delja časa, se izprehajajo po ulicah naselja in in delajo kraje izlete v okolico. Gotovo jim takšne pomankljivosti ne uidejo. Mnoge hiše so lepo prebeljene, okenski okvirji sveže prebarvani, na oknih cvetno rože, ograje so urejene, pločniki in prostori pred hišami lepo pometeni. Pa tudi: izjeme so. Nerebeljene hiše, zaprjene šipe gotovo niso kaj vreden prispevek Topličanov k turističnemu raz-

voju njihovega naselja. K sreči so to le posamezni primeri, pa vendar, tudi te bo treba odpraviti. Tudi o perišču bo treba razmišljati in ga zgraditi na primernem prostoru, da ne bo vsakdo pral perila, kjer mu je nač najbliže.

Kako je za načrti za bodoči razvoj zdravilišča? Zelo obsežni so, potrebnih bo še precej sredstev, preden bodo uresničeni. Imeli so že pripravljeno zelo dober idejni načrt za zidavo stavbe, ki bi povežala Kopalniški dom z Zdraviliškim domom. To bi bila najboljša rešitev, saj bi vsak kopalec, ki je na zdravilju, lahko prišel do kopanja v notranjem bazenu in v svolo sobo, ne da bi prestopil prag stavbe. Velika škoda je, da načrt, ki bi sicer res

zahteval znatna sredstva, vendar pa bi hkrati pomenil najbolj ekonomično in tudi dokončno rešitev, ni bil osvojen. Vzrok so bila kot povsod tudi tukaj sredstva. Še letos bo zdravilišče pričelo reševati te težave z nadzidavo stavbe Kopalniškega doma. V novih prostorih bodo uredili tudi sodoben terapijski in laboratorijski

oddelek ter zgradili dvigalo, ki bo povezovalo vse etaže Kopalniškega doma z zaprtim bazenom. Invalidi in ostali gostje, ki jim hoja po stopniščih dela težave, se bodo lahko na kopanje in iz kopanja prepeljali do svojega nadstropja z dvigalom. Za vse kar smo našli, bodo potrebovali 65 milijonov dinarjev. Precejšen del, kar 50 milijonov ima zdravili-

šče že zbranih; preostanek bo treba še poiskati.

Na preurejenem zdraviliškem vrtu v Toplicah je vedno prijetno; kdorkoli gre na Partizanski Rog ali se vrača iz temnih roških host, ne more ni mimo, ne da bi sedel in si oddahnil v prijetni senci

Turistična sezona se letos razvija nadvse ugodno. Vprašanje parkirnih prostorov v zdravilišču je rešeno; že zdaj, v zgodnji sezoni, so posebno ob prazniških polni avtomobilov. Obisk je velik tudi med tednom, saj je Partizanski Rog postal priljubljen področje skupinskih in posamičnih izletov, ki se vrste dan za dnem. Utrujeni izletniki dobe v zdravilišču potrebno okrepčilo. Mnogo bo pomenila tudi na novo urejena cesta čez Žužembek, ki bo Dolenjske Toplice približala turistom iz Ljubljane kar za 20 km.

Pa kaj bi zgovorili, odločite se in se sami odpravite v to prijetno zdravilišče, kjer se boste na svoje oči prepričali, da je res podobno cvetočemu vrtu in ga boste nato še in še obiskovali!

Miloš Jakopc

Obisk v zdravilišču Dolenjske Toplice

Uspehi, načrti in težave »BORA«

Pred letom dni je bilo slišati v privatnih razgovorih in na marširskem sestanku, da odhajajo čevljarji podjetja »Bora« v Dolenjskih Toplicah na delo v druga industrijska podjetja. Kvalificirani čevljarji se zaposlojujejo na nekvalificiranih delovnih mestih v industriji, predvsem pri strojih. Kje je vzrok? Sistem nagrajevanja? Premalo strojev?

Anton Henigman, direktor industrije čevljev »Bora« v Dolenjskih Toplicah, nam je povedal: — Dokler nismo začeli propagirati nova načina nagrajevanja po enoti proizvoda in ekonomskih enotah, smo imeli v podjetju še star sistem nagrajevanja po normi. Delavski svet podjetja in sindikalna podružnica sta na sejah in sestankih razpravljala o nagrajevanju po novem in ga skušala uvesti tudi pri nas že v začetku preteklega leta. Pokazalo pa se je, da naša knjigovodstva in računovodska služba ni sposobna organizirati tak sistem. Tako delo zahteva boljše strokovnjake, ki pa jih nimamo.

Za pomoč smo se obrnili nato na mariborski zavod za napredek proizvodnje. Prošli smo, naj nam pošlje strokovnjaka, ki bi nam pomagal izpeljati nagrajevanje po novem. Zavod je pomoč obljubil, potem je datum prihoda strokovnjaka preložil, končno pa poslali dopis, da imajo preveč dela in da strokovnjaka ne bo.

Nagrajevanje po novem, se pravi po enoti proizvoda in ekonomskih enotah, je prinašalo v drugih podjetjih vedno večje uspehe, delavci so vedno več zaslužili, zato tudi pri nas nismo nehali razpravljati o uvedbi stimulativnejših načinov nagrajevanja. Delavski svet je sklenil dobiti oziroma zaposliti človeka, ki bi nam to izpeljal. Na razpis za računovodjo pa nismo dobili odgovorov, saj nobenega resnega ne, zato računovodstvo še vedno iščemo.

Težnja po boljšem načinu nagrajevanja kljub oviram ni zamrla. Delavski svet je sklenil, da bomo iz sredstev bivših trinitajstih

V štirih mesecih že 11 milijonov več!

Za prve štiri letosnje mesece smo imeli plan proizvodnje 35,5 milijonov dinarjev bruto proizvoda, dosegli pa smo 69,7 milijona dinarjev. Proizvodnja je tako porasla, ker smo začeli proizvajati ženske natikače in moške sandale žilks izdelave. Še več pa bi proizvedli, če bi dobili pravočasno, se pravi do februarja, kakor je bilo sklenjeno s pogodbo, stroj za šivanje podplatov, ki smo ga plačali že lani. Narobili smo ga iz Italije preko uvoznika Jugoelktro iz Beograda.

Z ročno proizvodnjo res ne bodo konkurenčni

Naše podjetje se je razvilo iz obrtne delavnice. Prišli smo tako daleč, da bi se nekaj pomislili, če bi imeli stroje ali pa da bi bili s stroji vsaj polovično založeni. Strojev iz lastnih sredstev ne moremo kupiti, občina pa nima de-

Prizorček iz »BOROVIH« delavnice

narja. Ljudje so zbežali od nas in še beže, ker je pri nas delo še vedno ročno. Če hoče pri nas delavce več zaslužiti, mora samo hitreje delati, se pravi spraviti iz sebe vse energije. Druge delavce upravljajo s stroji. Tako delo je lažje, bolj donosno in tam bolje izkoristajo stroje, ne ljudi. Zaradi pomanjkanja strojev ne moremo proizvajati tisto, ker se na trgu dobro prodaja — trgovska podjetja zahtevajo lep izdelek z nizko ceno — ampak tisto, kar zmoremo napraviti z našimi rokami. To pa zahteva veliko truda, zaslužek pa je majhen. Doslej smo še vedno pogodili okus trgovine in potrošnika. Zalag nismo imeli. Mori pa nas strah, da bomo z našo ročno proizvodnjo zaostali in da bomo nekonkurenčni.

Pred kratkim smo obiskali kmetijsko zadrugo v Dolenjskih Toplicah. Z upravnikom Jožetom Pelkom smo se pogovorili o njeni novi organizacijski ureditvi, njeni proizvodnji ter delu.

Združena kmetijska zadruga Dolenjske Toplice obsega tudi ozemlje bivših zadrug Straža in Uršna sela. Zdaj spada pod upravo zadruge 3960 ha gozdov in okoli 3500 ha ostalih zemljišč.

Kmetijska zadruga se deli na posetovno, gozdarsko enoto in splošni sektor (strojni odsek, odkupi, trgovina, kooperacije itd.) ter žago, ki bo predvidoma prikličena gozdarski enoti. Po področjih se deli zadruga na 3 poslovalne enote: Uršna sela, Straža in Dolenjske Toplice.

Zadrugo vodi 50 članski združni svet, ki je bil izvoljen pred kratkim in 11 članski upravni odbor. Vsa tri področja bodo dobila svoje področne združne svete, ki jih po prvih letih zadruge imenuje združni svet KZ vendar bodo imenovani člani področnih združnih svetov na predlog združniškego gozdarske enote, lastno po-

Ultimat Italijanom

Nekaj dni pred 24. majem 1942 je poslal komandant partizanskega bataljona, ki je imel svoj štab v bližini Dolenjskih Toplic, Martin Kos-Martinov italijanskima posadkama v Črmošnjicah in Dolenjskih Toplicah pismeni ultimati, ki je zahteval, da se posadki umakneta v toliko in toliko dneh, v nasprotnem primeru pa jih bo partizanska vojska napadla in likvidirala. Iz Črmošnjic so se Italijani kmalu umaknili. Okoli Dolenjskih Toplic pa so začele demonstrirati partizanske patrle, postavljale so na cestah, ki so vodile v Toplice, ovire, na Italijane pa je padel tudi podnevi, če so se le kje prikazali, strel. Italijani niso dolgo zdržali in so se 24. maja 1942 umaknili. Takoj po odhodu Italijanov so prišli v vas partizani. Navdušenje je bilo veliko. Ljudje so prvič slišali pozdrav »Smrt fašizmu!« Se isti dan so organizirali partizani v Toplicah miting, v partizane pa je odšlo več Topličanov. V spomin na osvoboditev Dolenjskih Toplic in odhoda Topličanov v partizane imajo prebivalci Topliške doline vsako leto 24. maja svoj krajevni praznik.

90.000 dinarjev, kolikor znesne 2 odstotka od dohodnine volivcev, za katera so se obvezali, da jih bodo plačevali. To so hkrati tudi vsa sredstva, ki jih bo dobil KO od občine. Od takš za vozove, kotle, kavnje, trte in drugo bi menda tudi morali nekaj dobiti, a lani nismo do-

Trije ljudje - 6 milijonov

Pekarija v Dolenjskih Toplicah je prav takšen pekarski obrat, kot jih je pri nas na področju mnogo in vendar je v njej nekaj posebnega. V turističnem središču posluje, potrebe po kruhu in pecivu so velike posebno v poletni sezoni, saj v treh poletnih mesecih ustvarijo kar 60 odst. vsega letnega prometa. Dva peka, ki delata v proizvodnji, in ena prodajalka naredijo vsako leto kar za 6 milijonov 200 tisoč dinarjev prometa. Podležje ima tako velik poslovni sklad, da pošlje v celoti z lastnimi obratnimi sredstvi. Ker so potrebe po kruhu vedno večje, saj se turizem zelo hitro razvija, resno razmišljajo o obno-

NOVO V TOPLICAH

Tečaj za mlade prometne milicinke v Dol. Toplicah obiskuje 15 učencev topliške osemletke. Razen rednega pouka o prometu pioniirji poslušajo predavanja o zgodovinski krajevni preteklosti, kar jim bo pomagalo, ko bodo turistom razlagali krajevne znamenitosti. Mladi prometni milicinke bodo prvič nastopili v času topliške krajevne praznika od 21. do 23. maja.

Na zadnji seji turističnega društva v Dolenjskih Toplicah so odločili, da je treba bolj skrbeti za razvoj turizma v topliški dolini. Opozorili bodo hišna gospodarja, naj okna krastjo s cvetlicami. Najlepše urejena stanovanja bodo pregledali in gospodarja primerno nagradili.

14. maja so v Dolenjskih Toplicah gostovali novomeški gimnazijci s komedijo v treh dejanjih »John Juby Marty - Normana Krasna. Občinstvo se je za obisk toplo zahvalo novomeški gledališčnikom.

Vsako nedeljo je promet v Dolenjskih Toplicah zelo velik. Izletniki iz Ljubljane in drugih krajev obiskujejo partizanske postojanke, biserice in grobišča na Rogu. Tudi kopalci se s cvetlicami najljepše urejena stanovanja bodo pregledali in gospodarja primerno nagradili.

Drago Gregore

K pristojnostim še denar!

O delu Krajevnega odbora v Dolenjskih Toplicah nam je na kratko povedal predsednik odbora Jože Pršina tole:

Krajevni odbor dela tudi v povezavi s turističnim društvom in mu daje predvsem predloge, kaj naj uredi. Turistično društvo vodi denar od turistične takse, ki jo plačujejo tužci. Doslej je to takso obdržala občina ali pa zdravilišče, ki je z njo urejalo le svoje okolice, namesto vse turistični kraj. Šak taksa ni bila zaradi tega izgubljena, ni pa se porabila po pravilni poti in po liniji samoupravljanja. Na račun lanske takse bo dobilo turistično društvo od zdravilišča milijon in 200.000 dinarjev, vendar še niso razčiščene vse podrobnosti okoli tega denarja. S temi sredstvi bo društvo uredilo spodnji park, nekaj denarja pa bodo porabili za propekte, reklamo in drugo.

Prijetna novost

Stene zaprtega bazena v Kopalniškem domu so že precej dotrajane, saj voda že dolga leta razjedala betonsko površino. Razen tega je navzlic skrbnemu čiščenju zob časa pustil na hrupavi površini ponekod neprijetno, temnejše barve. Vodovodna služba je zato sklenila to pomanjkljivost odpraviti in obložiti bazen s keramičnimi ploščami. Za konec marca letos so pričeli z deli. Zaprli bazen sprejema zdaj v pravi svatovski obliki kopalice, ki iščejo v topliški vodi zdravila. Seveda tudi zdravemu človeku kopanje, ki je nadvse prijetno, ne škodi, saj je vedno boljše preprečevati kot pa zdraviti! In še ena dobra stran: bazen mnogo laže čistilo, odkar je obložen s keramičnimi ploščami.

Topliška dolina vabi

Množične organizacije ZB NOB in SZDL, Dol. Toplice, vabijo na 9. krajevni praznik partizanske Topliške doline ki bo 24. maja 1961.

Najlepša točilno miza

Kmalu se bomo postavili v eno izmed najlepših točilnih miz na Dolenjskem ki se pohvalili v gostilni »Lovec«. Ni bilo treba veliko polzvedovati, kar mimogrede smo izvedeli: točilna miza v gostilni »Lovec«, torej potrebovala novo, je izgotovila kolektiv Naročilni so jo veljala bo pa 600 tisočakov. Načrte je izdelal direktor Opremalesa v Novem mestu, tov. Miloš Jevšek. Miza bo izdelana iz lesa, pločevine, stekla in marmorne obloge. Kleparsko delo bo opravilo Vodovodno inštalatersko podjetje v Novem mestu, kamposška dela SGP Pionir, mizarška dela pa Mizarstvo na Brodu.

Spored

- 21. maja: dan telesne kulture gornje doline Krke. Sodelujejo TVD Partizan Dol. Toplice, Straža in Žužembek. — Ob 9. uri otvoritev tekmovanja. Tek članov na grob talcev v Vavto vas in tek članic v Podhosto. Nato sledi celodnevno tekmovanje v atletiki. — Ob 14. uri Parada TVD Partizan Dol. Toplice, Straža in Žužembek s sodelovanjem godbe Svobode iz Straže. — Ob 15. uri Slavnostna akademija v prosvetnem domu. — Ob 16. uri Akademija TVD Partizan Dol. Toplice, Straža in Žužembek v prosvetnem domu, Dol. Toplice. — Po akademiji prosta zabava na Invalidskem vrtu v Dol. Toplicah. Igra priznanj kvintet.
- 23. maja: zvečer bodo zagoreli kresovi.
- 24. maja: ob 18. uri slavnostna seja, nato polaganje vencev; ob 19. uri glasbeni večer osnovne šole Dol. Toplice v prosvetnem domu Dol. Toplice.
- 25. maja: praznovanje dneva mladosti. Ob 17. uri gostovanje osnovne šole Soteska s »SNEGULČICO« v prosvetnem domu Dol. Toplice.
- 28. maja: ob 9. uri sprejem kolektiva »SAVA« iz Kranja v Podturnu, nato kulturni program. Po programu obisk znamenitih krajev iz NOB na Rogu. Ob 14. uri prosta zabava pri Galskem domu v Podturnu.

Zadrugo bo upravljalo 116 ljudi

Kmetijska zadruga v Dolenjskih Toplicah, ki obsega tudi področje prejšnjih zadrug v Straži in Uršnih selih, bo imela letos približno 320 milijonov din prometa, upravlja pa s 3500 ha zemlje in 3960 ha gozdov

Pred kratkim smo obiskali kmetijsko zadrugo v Dolenjskih Toplicah. Z upravnikom Jožetom Pelkom smo se pogovorili o njeni novi organizacijski ureditvi, njeni proizvodnji ter delu.

Združena kmetijska zadruga Dolenjske Toplice obsega tudi ozemlje bivših zadrug Straža in Uršna sela. Zdaj spada pod upravo zadruge 3960 ha gozdov in okoli 3500 ha ostalih zemljišč.

Kmetijska zadruga se deli na posetovno, gozdarsko enoto in splošni sektor (strojni odsek, odkupi, trgovina, kooperacije itd.) ter žago, ki bo predvidoma prikličena gozdarski enoti. Po področjih se deli zadruga na 3 poslovalne enote: Uršna sela, Straža in Dolenjske Toplice.

Zadrugo vodi 50 članski združni svet, ki je bil izvoljen pred kratkim in 11 članski upravni odbor. Vsa tri področja bodo dobila svoje področne združne svete, ki jih po prvih letih zadruge imenuje združni svet KZ vendar bodo imenovani člani področnih združnih svetov na predlog združniškego gozdarske enote, lastno po-

Stráža (že letos za 100 glav, pri Toplicah za plemensko živdino, na Gornjih Sušicah pa za plemensko in pitano.

Na področju Straže se bo v naslednjih letih kmetijsko razvijalo v živinorejsko smer. V Jurki vasi nameravajo zasađiti še nadaljnja 2,5 ha s hmeljem, da bo sušilnica polno izkoriščena. Področje Toplic in okolice bo vzrejno mlečni rajon. Sadjarstvo in živinoreja pa bosta glavni panogi na področju bivše kmetijske zadruge Uršna sela.

Gozdarski odsek je bil ustanovljen pri zadrugi letos 1. aprila. Za gozdove, ki smo jih doslej samo izkoristili, bodo poslej skrbela zadruga. Letošnji plan nege in vzdrževanja gozdov na področju zadruge Dolenjske Toplice je zelo obširen. Tako bodo očistili 120 ha gozda, obželi pa skoraj 8 ha. Obžrali in zakolčili bodo 3 ha kostanja, 2,5 ha pa pogozdili. V planu imajo še vzdrževanje 7200 kvadratnih metrov profilno ozarnega pasu in več ptičjih varilnic. Pred divjadjo morajo zaščititi pogozdeni zeleni bor Vzgojili bodo razne sadike, no-

birali razna semena itd. Za vse to bodo porabili letos 3,3 milijone dinarjev. Zadruga bo predvidoma dobila v upravljanje še 260 ha gozda pri Uršnih selih. Ta gozd je v glavnem izsekani in pravzaprav ni gozd ne pašnik. 60 odstotkov teh površin bo zadruga pogozdila, ostalo pa bo spremenila v pašnike. Dobra stran pod upravo topliške zadruge je, da imajo zelo bogat naravni prirastek.

Tudi s strojnimi parkom je zadruga zdaj prilično bogata. Imajo 5 traktorjev, kombajn in več strojev ter priključkov. Sedanja vrednost strojev zadruge je 30 milijonov dinarjev. Vsa osnovna sredstva zadruge so vredna okoli 90 milijonov dinarjev.

V zadrugi je stalno zaposlenih 78 ljudi. 80 odstotkov zaposlenih je plačanih po različnih spodbudnih načinih. V kratkem na nameravajo preiti na stimulativne načine nagrajevanja tudi v trgovini, odkupi in drugod, kjer so bili plačani še na ure. Povprečna plača zaposlenega je okoli 90.000 dinarjev.

Jože Prime

Za krajevni praznik partizanske Topliške doline

iskreno čestitajo prebivalcem Dolenjskih Toplic, Podturna, Poljan, Podhoste, Meniške vasi, Sušice, Uršnih sel in vseh drugih vasi ter zasekov:

- Krajevni odbor in Krajevni urad v Dolenjskih Toplicah - Krajevni odbor SZDL - Osnovna organizacija ZKS - Krajevni odbor ZB - Vaški aktiv LMS - Krajevni odbor ZVVI - Krajevni odbor ZROP - Kulturno društvo »Maks Henigman« - Krajevni odbor RK - Galsko društvo - Društvo prijateljev mladine - TVD Partizan v Dolenjskih Toplicah - Kegljaško društvo

Čestitkam se toplo pridružujejo: Kmetijska zadruga Dolenjske Toplice, Industrija čevljev »BOR«, Dolenjske Toplice - Zdravilišče Dolenjske Toplice - Gostilna »LOVEC« - Pekarija v Dolenjskih Toplicah

Mladina na krajih naše slavne zgodovine

V petek, 12. maja, je bilo na cesti profi postaji v Brslinu že zgodaj nad vse živo. Blizu tri sto dijakov srednje ekonomske šole, učiteljska, administrativne šole in gimnazije se je s profesorji odpravilo na proslavo na Rog. Do Strazice so se potegnili z vlakom, naprej pa peš. V isto smer so se ta dan odpravili tudi učenci osnovnih šol Vavta vas in Dolenjske Toplice. Tudi iz Črnomlja so prispeli s kamionom dijaki gimnazije. Mladini Dolenjskega bora pridružilo tudi nad 500 študentov Strojne fakultete iz Ljubljane, ki so se prav tako skupno s svojimi profesorji udeležili mladinske proslave ob 20-letnici naše ljudske revolucije na Rogu.

Vsa ta mladež se je zbrala okoli tribune na Bazi 20, kjer jo je pozdravil sekretar okrajnega komiteja ZKS Franc Pirkovič. Več kot tisoč udeležencev tega slavlja je tovariš Pirkovič govoril o junakem boju naših narodov v času narodno osvobodilnega boja in ljudske revolucije ter o povojni graditvi socialističnega gospodarstva in družbe. Ravnatelj Dolenjskega muzeja profesor Janko Jare pa je opisal nastanek, razvoj in pomen partizanskih postojank na Rogu.

V kulturnem delu slavja je sodeloval znani moški pevski zbor primorskih študentov »Vinko Vodopivec« iz Ljubljane, ki je zapel več borbenih pesmi. Nastopili so tudi recitatorji. Vsako točko programa kot tudi govor tovariša Pirkoviča in Jarca so udeleženci pozdravili z navdušenim poslanjem.

Sledila je ustanovitve III. mladinske delovne brigade Strojne fakultete, ki bo šla na gradnjo avtomobilske ceste Bratstva in enotnosti. Ob prevzemu zastave iz rok pohorskega bora Borisa Čizmečka-Bora (brigada namreč nosi ime pohorskih junakov) je komandant brigade obljubil v imenu vseh, da bodo mladini vedno vzgled svetili liki junakov narodno osvobodilnega boja. Slavje je zaključil brigadirski pozdrav ustanovljene mladinske brigade: trikratni hura!

Udeleženci mladinske proslave na Rogu, ki so prispeli iz Ljubljane, so se zatem odpravili na ogled Dolenjskih Toplic, Novega mesta, Otočca in Smarjških Toplic. Dijaki novomeških šol pa so obiskali še bolnišnico in partizansko grobišče v Jelendolu in se zvečer sicer utrujeni, vendar zadovoljni vrnilili domov.

Trebanjci so praznovali slovesno

ponedeljek, 15. maja, so trebanjski občani slovesno praznovali slovesni praznik. Trebanje je priložnost obhajala v zastavi cvetu. Ze jutraj so se začeli strati občani na trgu, kjer so poslušali godbo iz zvočnikov, na trsih, kjer so gledali atletska in druga tekmovalna šolarjev, in v starem trgu, od koder so krenili v rebrne slavnostni sprevod. Nekaj po devet uri dopoldne je šla v kino dvorani slavnostna seja, ki so se je udeležili razen drugih gostov in odbornikov občinskega ljudskega odbora Trebanje še narodni heroji in ljudski poslanec Franc Kresc-Coban, ljudska poslanka inž. Vilma Pirkovič, predsednik ObLO Novo mesto Ludvik Golob, polkovnik JLA Vid Jerič, nekdanji komandant Cankarjeve brigade, ki je 13. maja 1944 zavzela Trebanje.

Na Sljemenu je gorel partizanski ogenj

Sekcija kluba dolenskih visokošolcev, ki študirajo v Zagrebu, je v soboto na Sljemenu pri Zagrebu priredila partizanski miting. Na mitingu je govoril organizacijski sekretar okrajnega komiteja ZK v Novem mestu inž. Jože Legan. O doživljajih v NOB je študentom pripovedoval prvoborec Lojze Colarič iz Krškega. Studente so ob tej priložnosti prejeli klubske izkaznice.

Partizanski ogenj je prižgal tovariš Legan. Ko je govoril o velikem prispevku izobražencev v revoluciji, je poudaril, da pričakujemo od mladine prav tako poizvedljivost, kot so jo imeli borci v NOB. Prvoborec tovariš Lojze Colarič pa je, ko je govoril o težkih dneh revolucije, naglasil, da je sodelovanje med Slovenci in Hrvati tradicionalno, kar se je še celo odrazilo v okupacijskih letih.

Partizanski ogenj je prižgal tovariš Legan. Ko je govoril o velikem prispevku izobražencev v revoluciji, je poudaril, da pričakujemo od mladine prav tako poizvedljivost, kot so jo imeli borci v NOB. Prvoborec tovariš Lojze Colarič pa je, ko je govoril o težkih dneh revolucije, naglasil, da je sodelovanje med Slovenci in Hrvati tradicionalno, kar se je še celo odrazilo v okupacijskih letih.

FRANCE MIHALOVČAN: Izseljenski spomini

Ko sem bil malo večji — takrat smo bili v taborišču v Hermsdorfu — so me poslali na delo v tovarno. Nekoč me je neki fant iz Krške vasi počul, kako bi se lahko odtegnel delu. Povedal mi je, da pri taborišču raste posebna zel, iz katere je treba stisniti sok in ga skupaj z zeliščem privezati na nogo.

Tako sem tudi storil. Zjutraj, ko sem odvil obvezo, je bila koža na nogi sicer malo nabrekli, a premoč, da mi ne bi bilo treba na delo. V tovarni sem nato hodil skrivaj na barako, da bi videl, kako napreduje moja coprnja. Do večera je zrasel velik mehur, ki me je za štrinajst dni osvobodil dela.

Skrivnosti nisem mogel obdržati zase. Bal sem se pa le, da bo kdo kaj izblebetal.

Pravcava radost je zajela taborišče, ko smo zvedeli za poročilo, ki so ga v nekaj besedah prinesli nemški časniki, da namreč nemška Wehrmacht bije boj »mit den Banditen in Slovenien«. S tem priznanjem so nam sami Nemci razodeli narodnoosvobodilno gibanje v domovini. To je v nas budilo še trdnjeje vero v skorajšnjo vrnitev domov.

Iz strigauskega taborišča se najbolj spominjam, kako smo večkrat na vozičku vozili dobrote krajsfirerjevi ženi v Freiburgu. To je bila njegova zakonita žena, sicer pa je imel več cip na vseh koncih in krajih. Vsakih štrinajst dni ali še pogosteje ji je poslal zvrhan voziček živil — sladkorja, moke, čokolade in še drugih dobrot. Čeprav smo vedeli, da gre to na račun naših že tako in tako skopo odmerjenih obrokov živil, smo se otroci na neki način veselili takih voženj. Na pot smo namreč dobili suho hrano, nekoliko izdatnejšo od kolerabe v taborišču. Vrh tega pa smo se zunaj taboriščnih zidov čutili svobodnejše. Na poti smo vselej sanjariji o tem, kako čudovito bi bilo, če bi smeli odpreti zaboje in se do siteda najesti. Toda to so bile samo pobožne želje.

Ko je Hitler napovedal totalno vojno, je kot delovno silo mobiliziral tudi ženske. V oddelek, kjer sem delal, je prišla žena visokega cesovskega oficirja, ki se ji ni ljubilo delati. Čeprav je vedno rada voharjala visoki položaj svojega moža, ki se ji je javil za vzhodne fronte, mu vseeno ni bila zvesta. Ze prve dni po prihodu v tovarno se je spela z električarskim mojstrom. Da bi jo imel stalno pri roki, je izposloval, da je delala kot njegova pomočnica. Tako sta večkrat lahko zavila v zaklonišče, s pretvezo, da je treba popraviti električno inštalacijo.

Nekoč so me Nemci v tovarni vprašali, kako sem prispel v Nemčijo. Ko sem jim povedal, da so nas Nemci preselili, so se jeli zanimati:

»Kako, ali po kazni?«
 Skušal sem jim dopovedati, da so nas preselili kar čez noč, ne da bi nam povedali zakaj. Več kot to jim takrat nisem smel nič znan povedati.

»To je nemogoče.« so se delali plemenite. »Nemci ne potemljejo takih reči.«

Predelavec pa je zamahnil z roko:

»Najbrž ste bili sami partizani.«

Tisto leto so močno skrajšali učno dobo vajencev. Drug za drugim so odhajali mladi Nemci, še skoro otroci, na fronto. Cedejle pogosteje so delavci stikali glave, kadar je prispela vest, da je padel fant, ki je še pred meseci delal v tovarni.

»Ali si slisal?« so drug drugega spraševali. »Hans je padel.«

»Hans?« se kdo ni mogel spomniti imena.

»Tisti vendar, ki je delal v livarni.«

A, Hans. Da, da, se ga že spominjam. Tisti dolgin?«

Da, da, on.«

Tako je bilo vsak dan. Pogovori o stanju na fronti, vesti o padlih, novi upi na zmago, godrnjanje zaradi znižanja živilskih obrokov, razmišljanje o racionalizacijah, da bi si priborili Hitlerjevo odlikovanje in je kdaj pa kdaj kak dvom, pa še ta izražen previdno, tipajoče.

V Strigauiu je del taborišča predstavljal nekak nebotičnik. Nanj so se nekoč povzpeli slovenski fantje, izseljenci, da bi zapeli. Lepa, občutna, ponosna pesem se je razlegala daleč po mestu. Staro in mlado je stalo na dvorišču in zamaknjeno prisluhnilo. Naj zabiti Nemci slišijo, smo mislili sami pri sebi, slovensko pesem, pesem ponosnega naroda! To je bil odgovor na njihova zaničevanja, češ da smo ciganska rasa, ušivci, banda.

Krajsfirer je začuda sprva mirno prenašal petje na vrhu nebotičnika, ker najbrž ni razumel, kaj nam je takrat pomenila pesem. Celu tedaj, ko so fantje zapeli »Od Lrala do Triglava« se ni zdržnil, ker ni razumel pesmi. A nekega dne mu je bilo kar na lepem dovolj petja in je fantje spodil z nebotičnika. Najbrž se mu je začelo svitati, da petje ne pomeni radosti nad življenjem v taborišču, temveč kljubovanje, vero v samega sebe — v skorajšnjo vrnitev.

Mladina pred velikim praznikom

Samo še nekaj dni nas loči od velikega praznika mladine, od tradicionalnega praznovanja rojstnega dneva markša Tita. Spet bodo mladi s cvetjem in pesnjimi slavili svoje pomlade; spet bomo videli neštete vrline našega mladega rodu, zrasle iz želja vseh tistih borec, ki so v revoluciji z življenji zapetali ljubezen do svobode. Mladina cenil njihove žrtve; seme, ki so ga posejali, daje bogate sadove. Mladi z deli svojih rok in v vedno živo pripravljenostjo za uresničitev vseh nalog, ki jih jim bo socialistična skupnost še zaupala, potrjujejo, da so vredni nosilci velikih pridobitev socialistične revolucije.

Vse mladinske prireditve v okraju kažejo letos, da se je mladina zavestno vključila v praznovanje 20-letnice revolucije jugoslovanskih narodov. Čeprav dajejo mladi posebno močan poudarek prav 25. maju — dnevu mladosti, nam številne prireditve potrjujejo, da se mladina spominja tudi zgodovinskih dnevoev bližnje preteklosti. S proslavami, pohodi in izletji, s prireditvami in na druge načine se mladina seznanja z revolucijo, ki je sama ni doživela, spoznava pa jo po sledovih, ki nam jih je prinesla narodnoosvobodilna borba in povojna graditev. Teh dokazov ne manjka nikjer v domovini, prav mladina pa je poklicana, da prenaša tradicije slavne borbe na poznejše rodove.

Vsak dan smo priča, kako manjše in večje skupine kot posamezniki obiskujejo partizanske kraje in prizorišča slavni dogodkov. Obiski niso več vezani samo na razne obletnice, razen tega pa so tudi vedno pogostejši.

V vseh občinskih središčih bodo te dni povorke mladosti, ki bodo pokazale dejavnost mladine na vseh njenih področjih. Povorke bodo pred zaključnimi tekmovanji v najrazličnejših športnih, kulturnih, glasbenih nastopih in podobno. Na številnih športnih igriščih bo te dni živahno kot že dolgo ne; 25. maj bo praznik novih velikih uspehov mladine našega okraja.

Kaj pripravlja n. pr. mladina novomeške občine?

24. maja bodo priredili v Novem mestu taborni ogenj. Za kulturni sprevod ob ognju bodo poskrbeli pripadniki JLA, šolska in delavska mladina. Ta večer bodo zagoreli ognji tudi povsod drugod po novomeškem okraju, mladinski aktivni pa bodo ob njih zaražali.

25. maja, se pravi prihodni četnik, bo ob 8. uri dopoldne povorka mladosti skozi Novo mesto. Ob 9. uri bo skupna prireditev za pripadnike JLA in za mladino v Brslinu, po sporedu pa bo ogled muzeja JLA. Ob 15. uri bo lahkotletski miting na stadionu Bratstva in enotnosti. Hkrati bodo na Lokci športne tekme v odbojki, malem nogometu in kosariki. Ob 18. uri bo zaključna mladinska prireditev s plesom in razdelitvijo priznanj. Ta dan se bodo pomerili tudi novomeški taborniki s pripadniki JLA v orientacijskem teku in postavljanju sotorov. V izlozbah novomeških trgovin bodo razstavljene slike o dejavnosti mladine novomeške občine.

Podobne programe pripravljajo tudi v drugih občinah na-

šega okraja in v vseh mladinskih aktivih. Marsikje se pripravljajo v aktivih na izlete v spominske kraje. S sporedi, ki jih pripravljajo, bodo razveselili sebe in ljudi, katere nameravajo obiskati.

Slavko Dokl

Ko bereš knjige, se pogovarjaš z najboljšimi ljudmi vseh časov.

DESCARTES

Predzadnji petek je 21 udeleženc tečaj za dokvalifikacijo kuharice obratov družbene prehrane iz vseh predelov okraja po enomesnem teoretičnem in praktičnem delu uspešno zaključilo svoje šolanje. Gostovale so v prostorih Kmetijske šole na Grmu, gostoljubje pa jim je ponudil tudi otroški vrtec v Kandiji. Tečaj je priredil Zavod za napredek gospodinjstva, ki tiho in vztrajno nadaljuje svoje vzgojno delo

»Jaz bom pilot...«

11. maja je bila v novomeškem Domu JLA majhna slovesnost, s katero je bil zaključen »Mesec poklicnega usmerjanja«, v novomeški občini. V domu se je že ob desetih zbrala mladina novomeških osemletnikov. Po uvodni pesmi je govoril predsednik zavoda za zaposlovanje delavcev tovariš Jože Plavec, ki je opisal pomen in namen koristne akcije, ki naj bi mladini pomagala do primerne poklica.

Letos bo z novomeških osemletnikov odšlo precej mladih ljudi, ki stojijo pred odločitvijo: kam pa sedaj? V mesecu poklicnega usmerjanja mladine v razne poklice se je mladina že odločila: eni bodo šli v gimnazijo, drugi v industrijo, nekateri pa bodo ostali doma na kmetih. O tem so govorile tudi naloge, ki so jih učenci pisali v mesecu poklicnega usmerjanja. Nekateri gledajo v prihodnost z zaupanjem, drugi ji spet ne verjamejo. Dolžnost starejših pa je, da mladini pri tem pomagajo. Stari naj upoštevajo želje svojih otrok, jim svetujejo in se z njim posvetujejo. »Dokler je človek mlad, hoče vse, kar vidi. Zda sem že toliko pameten, da vem, kaj mi veselil. Jaz bom pilot!«. Je kratko zaključil v svoji nalogi ubaner 8. razreda.

Sicer pa bodo marsikomu

Cankarjevci so osvobodili Trebnje

Maja 1944. je sovražnik še enkrat poskušal vzpostaviti zvezo z novomeško in ljubljansko postojanko. Zato je začel postavljati nova oporišča v Mirni peči, Trebnjem itd. Bilo je takoj jasno, kaj hoče. Naše vodstvo vedela ni moglo dovoliti Nemcem in belim, da se ugnezdijo ob glavni cesti in progji med Ljubljano in Novim mestom. Na ta način bi bilo naše osvobojeno ozemlje na Dolenjskem razdeljeno na dva dela in tako bi bila naša borbeno dejavnost zelo otežena.

Komaj je minilo nekaj dni, odkar so se zatekli belogardisti v Trebnje. Sovražni oddelek je štel okoli 300 mož. Z največjo naglico so se utrjevali, ker jih je bilo strah, da jih napademo prej, ko se bodo utrdili. Postavili so več bunkerjev na Pavlinovem hribu in okoli pokopališča. Se

ložaje Stehanje vasi, Babne gore, Krušnega vrha in Male vasi. Štab brigade se je ustavil v Stehanju vasi. Naša naloga je bila, da preprečimo vsako premikanje sovražnika proti Ljubljani. To nam seveda ni delalo posebnih težav, saj se ni nihče upal izven postojanke, če so začutili, da smo v bližini. Zvedeli smo, da jih je tudi v sami postojanki strah in da pričakujejo naš napad. Brigada je bila takrat zelo dobro oborožena in tudi številno dokaj krepka, saj je imela okoli 700 borec. Sestavljena je bila iz štirih bataljonov in štabnih oddelkov. Imeli smo 36 lahkih, 12 težkih strojnic in 8 metalec min. Ostali borec so bili oboroženi s puškami in z brzostrelkami. To je bila tisti čas vsekakor odlična oborožitev. Borbeno morala je bila na visoki ravni.

Pozno ponoči so enote krenile po svojih poteh proti cilju akcije. Prvi in drugi bataljon s štabom brigade sta krenila na pot in v zgodnjih jutranjih urah prišla v popolni tišini v bližino žičnih ovir okoli postojanke. Prvi bataljon je imel nalogo, da napade Pavlinov hrib in ga čim hitreje zavzame. Drugi bataljon je imel nalogo zavzeti vzpetino nad pokopališčem. Tretji bataljon se je približal staremu gradu in zasedel položaje na robu gozda v bližini gradu. Četrty bataljon se je v istem času približal položajem na zahodnem koncu Trebnjega. V istem času se je tudi korpusna artilerija postavila na položaje. Leta je imela nalogo, da nam po prvih močeh neuspelih napadih prikoči na pomoč. Tako je bilo vse pripravljeno. Borec so čakali na znak raketa, da napadejo z vseh strani.

Okoli druge ure je bila izstreljena raketa in borci so se zagnali z vso verno v napad, da zavzamejo belo gnezdo. Kakor eden so vžgali po sovražniku. Ko so v naletu naleteji na žične ovire in utrjene bunkerje, so se zmedli. V poročilih, ki so jih pošiljali vsi podrejeni štabi, so izražali domneve, da je sovražnik zelo močno utrjen. V enotah je zavladalo nezavestno jstvo. Zgodilo se je, da smo bili namesto belih iznenadeni mi. Ker napri nismo mogli, smo se umaknili na izhodne točke, da počakamo, da artilerija razruši važne objekte. Ko smo se umakali, se je na vrhodu začelo porajati jutro. Koma smo čakali, da se zdani, ker bi na ta način artilerija laže obstrleljala postojanko.

Piše Vid Jerič, komandnik JLA

posebej so zavarovali vse dohode v samo postojanko iz smeri Stefana in Starega trga. Ob Temenici in prog so prav tako postavili več bunkerjev, da bi se zaščitili iz smeri starega trebanjskega gradu in gozda v okolici grada. Poleg tega so se ogradili še z bodečo žico. Nanjo so na več mestih obesili konzervne škatle, da bi bili obveščeni, če bi kdo prišel do žične ograje. V zvoniku so imeli podnevi opazovalnico s težko strojnico, ki je večkrat streljala proti gozdu in okoliškim vasem. V oddeku je bilo tudi nekaj Nemcev, verjetno z nalogo, da dajejo navodila belim.

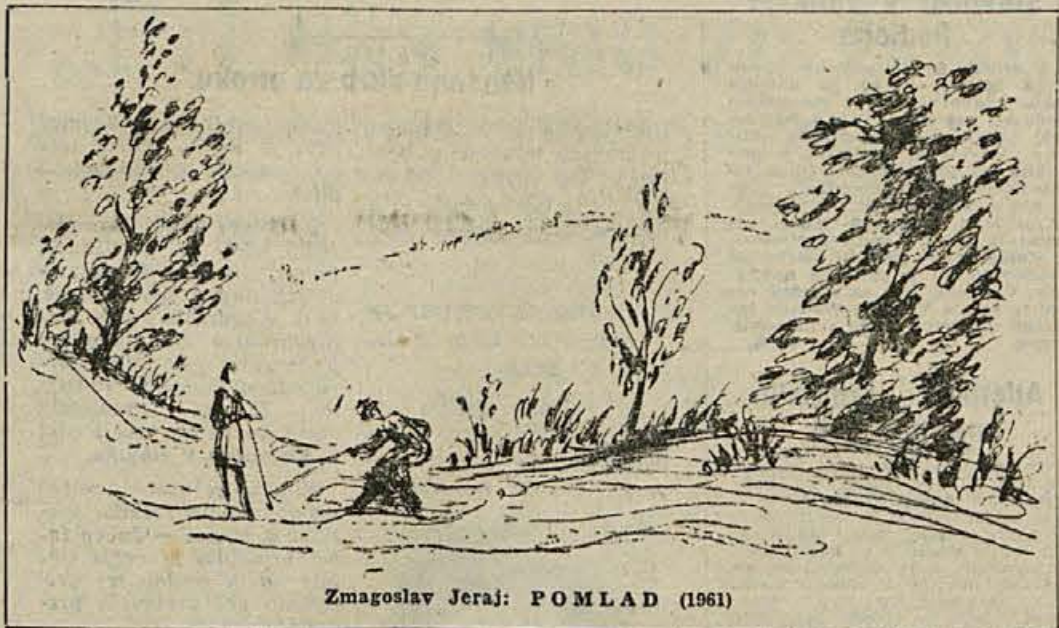
Cankarjeva brigada je dobila nalogo, naj iz doline Krke krene na po-

Nekega popoldneva nas je obiskal komandant 15. divizije tov. Franc Kočevar-Ciril. Ob prihodu se je zanimal za vse podrobnosti o postojanki v Trebnjem. Na vsa njegova vprašanja smo mu odgovorili tako, kako smo bili obveščeni od naših obveščevalcev. Ko se je seznanil z vsemi podrobnostmi, nam je dal nalogo, da postojanko v Trebnjem napademo in uničimo. V tej okolici smo se nahajali zelo malo časa, zato tudi nismo vedeli, če okoli postojanke gradijo bunkerje, kar bi bil dokaz, da mi silijo ostati. To je bilo kasneje tudi zelo odločilno pri napadu. Pripravili smo akcijo, s potekale v lepeh maskem popoldnevu. Vse enote so dobile svoje naloge in ob mraku že bili pripravljene za odhod. Bombašji pripravili večjo količino ročnih bomb za napad na sovražnika.

rah je bilo več borec ranjenih. Zopet nismo uspeli. Morali smo se umakniti na stare položaje. Artilerija je začela ponovno obstrlejevati, sedaj samo vzpetino s pokopališčem in Pavlinov hrib. Po krajšem obstreljevanju sta prvi in drugi bataljon jurišala na sovražnikove položaje, toda tudi sedaj brez uspeha. Vsa stvar se je začela vse bolj in bolj zapletati, tako da smo se bali, da napad ne bo uspel. Iz štaba divizije smo dobili ponovno nalogo, da se Trebnje mora zavzeti in da je to naloga Glavnega štaba Slovenije. Bili smo v zelo težavnem položaju. Kako to, da Cankarjevci to pot ne bodo uspeli, ko je pod njihovo železno pestjo padlo že toliko utrdb. Da bi se nam zataknilo ravno pri Trebnjem, pa res ne bomo dovolili! Take in podobne misli so rojile po glavi slehernemu Cankarjevcu.

Dan se je nagibal k večeru, 1. in 2. bataljon sta se pripravljala za nočni napad. Pripravili smo grupe bombašev za naskok na bunkerje. V nočnih urah se je razvel srđit boj. Izvršitve je bilo več zaporednih jurišev, toda brez uspeha. V naslednjem jurišu sta se posebej izkazala komandant bataljona Mirko Rebzel in politkomisar Mišo Stenko. Nabaševa sta si ročnih bomb in šla v juriš z osamlimi bombaži drugega bataljona. Ze v prvem skoku so zavzeli bunker in utrjeno hišo. Ti dve točki sta zaprli pot od Pekla v Trebnje. Prvi uspeh Cankarjevcev je bil tu, toda še končne zmage je bilo še presneto daleč. Celo noč je potekala v srđitih borbah in juriših. Imeli smo več ranjenih, toda dobitni rezultat se bil zelo majhen!

(Konec prihodnjega)

Zmagoslav Jeraj: POMLAD (1961)

Presenečenje v Črnomlju

Na republiški reviji ansamblov zabavne glasbe nas bodo zastopali STEB iz Brestanice, duet Može-Repar z Dvora in ansambel 6 ČRNIH iz Črnomlja

V nedeljo je bilo v Črnomlju zelo živahno. Ze dopoldne so udeleženci okrajne revije ansamblov zabavne glasbe privedli nastop za mladino. Popoldne ob 15 uri je član okrajnega sveta Svobod ing. Branko Peter nel v polni dvorani DLP pozdravil v gostoljubni Beli krajini ansamble in pevce in veliko število gostov iz Ljubljane, Novega mesta in Zasavja, med katerimi je bil tudi predsednik OLO Novo mesto tovariš Niko Belopavlovič.

Na reviji so nastopili: ansambel »6 ČRNIH« iz Črnomlja pod vodstvom Mihe Schweigerja, »Mladinski kvintet« iz Brezice, ki ga vodi Ivan Kajs, sekstet »Veseli vandrovčki« iz Bukošek pri Brezicah pod vodstvom Vladimira Medveška, »Kvintet bratov Lopatičev« iz Boršta pri Cerkljah pod vodstvom Vinka Lopatiča, ansambel »STEB« iz Brestanice pod vodstvom Mata Zakonjške, kvintet »TIKI« iz Krmelja, ki ga vodi Marijan Slapšak, ansambel »Bohorski fantje«, ki ga vodi Sveto Grile, in »Zabavni ansambel Svobode« iz Sevnice pod vodstvom Viktorja Krenčiča. Poleg ansamblov je nastopil še instrumentalni duet harmonika-flavta (Franci Može, star 12 let, in Vladko Repar, star 10 let) z Dvora pri Žužemberku in harmonikaš Silvester Mihelič iz Metlike. Peli so: duet Zora Celar in Martin Rožman z Mirne, duet Danica Deržič in Vladimir Medvešek iz Bukošek pri Brezicah, duet Anica Glogovšek in Jože Butkovič iz Brestanice in mlada pevka Polonica Mohor iz Sevnice.

Revija je v celoti zelo uspeša,

Zaključena je tudi dramska revija v Vidmu-Krškem

V ponedeljek zvečer je bila v dvorani SVOBODE na Vidmu zadnja predstava okrajne dramske revije. Nastopili so igralci Svobode iz Brestanice z Maughamovo dramo SVETI PLAMEN. Bil so vreden naslednik igralske družine z Senovega. Z daljšim nagovorom je zaključil prvo okrajno dramsko revijo tovariš Matko Matjan. Toplo se je zahvalil igralcem z Senovega, iz Brezice, Črnomlja, Loke, Novega mesta, Metlike in Brestanice in domačinom — organizatorjem revije. — Strokovna komisija, ki je ocenjevala nastopajoča

društva na okrajni reviji, bo poročala v našem listu prihodnji teden; tu naj omenimo le izjavo o gostovanju SVOBODE »Dušan Jereb« iz Novega mesta: »Njihova igra — igrali so psihološko Hamiltonovo dramo PLINSKA LUC — je bila tako dovršena in prepričljiva, da smo imeli vtis, da so pred nami pokloni igralci. Zato upravičeno pričakujemo, da bo republiški dramski svet vrstil to odlično igralsko družino v vrsto tistih družin, ki bodo nastopile na republiški dramski reviji amaterskih gledališč v Zagorju.«

Kultura naj bo last ljudstva

Na prvih mestih: mladi igralci iz Artič, Novega mesta in Brezice

V četrtek, 11. maja, je bila v Sevnici zaključena predstava okrajne mladinske dramske revije. Na odru so se v tednu dni vrstile skupine iz Sevnice, Blance, Vidma-Krškega, Artič, Črnomlja, Brezice in Novega mesta. Strokovna komisija je mladinsko dramsko revijo razdelila na pionirske in mladinske skupine, s čimer je bilo ocenjevanje objektivnejše in lažje. Vse predstave so bile dokaj dobro pripravljene in izdelane; obisk je bil na splošno dober, slabši pa na zadnji predstavi. Zaključne predstave se je ned drugim udeležiti tudi predsednik okrajnega sveta za dramatik Matko Matjan. Strokovna komisija so sestavljali vsi člani revije Sonja Kolšek iz Sevnice, Slavica Zorko iz Brezice in Franc Molan iz Sevnice.

zaradi režijsko dobro izdelane igre, moderne in zelo učinkovite scene in doslednega jezikovnega izražanja. Pripomniti pa je treba, da sta bili vlogi Mirka in Justine le premalo prepričljivi glede na njuni nalogi in karakter. Skupina je dobila takoj stik z gledalci in ga tudi ohranila do konca igre.

V razgovoru po predstavi so nastopajoči učiteljski pokazali izredno zanimanje za dramatik; kaže, da bodo dobri kulturno prosvetni delavci kot učitelji na vasi in v mestih.

Druga je bila v mladinski skupini gimnazija iz Brezice; uprizorila je prvo dejanje igre VCERAJ POPOLDNE in dve slikli iz ZUPANOVE MICKE. Posebno je treba pohvaliti izdelano jezikovno izražanje in prepričljivo igranje v prvem delu nastopa.

Revija je v celoti dobro uspeša. Dosegli smo njen namen:

zblžanje občin in njihovih dramskih skupin, vključevanje mladih v dramske sekcije, množično sodelovanje in piodno izmenjava izkušenj. Bilo je precej koristnih posvetov, kjer smo odkrili mnogo skupnih problemov; reševali jih bomo v našem nadaljnjem delu. Potrebni so nam razni seminarji (za mlade režiserje, za scenariste, maskerje in pod.). Težave nam dela razsvetljava in pomanjkanje prepotrebnih rekvizitov. Preča je v celoti slaba opremljenost skoraj vseh naših odrov.

Revija je v celoti dobro uspeša. Dosegli smo njen namen: zblžanje občin in njihovih dramskih skupin, vključevanje mladih v dramske sekcije, množično sodelovanje in piodno izmenjava izkušenj. Bilo je precej koristnih posvetov, kjer smo odkrili mnogo skupnih problemov; reševali jih bomo v našem nadaljnjem delu. Potrebni so nam razni seminarji (za mlade režiserje, za scenariste, maskerje in pod.). Težave nam dela razsvetljava in pomanjkanje prepotrebnih rekvizitov. Preča je v celoti slaba opremljenost skoraj vseh naših odrov.

sredstev. Vemo, da v celoti še ne bomo dosegli razumevanja; mnogi ljudje namreč še ne spremljajo našega dela. Več pomoči smo pričakovali od sindikatov. Upamo, da so odraslim ljudem otroci povedali, da so videli v teh dneh v Sevnici veliko lepega in plemenitega.

Posebno zahvalo zaslužijo vsi režiserji in igralci za postrvovalno in nesebično delo! Ob njihovem delu smo znova spoznali, da so nam tako revije še potrebne, saj begajo dopolnjujejo našo splošno kulturno dejavnost v okraju, kjer si vsi tako zelo prizadevamo za nadaljnji napredek gospodarstva, morajo iti tudi vsa prizadevanja za kulturno rast množic v korak s hotenji za naše večje blaginjanje. Uspela revija mladih igralcev nam je to hkrati z revijami v Vidmu-Krškem, Črnomlju in Novem mestu znova potrdila.

Franc Molan

OB 10-LETNICI SVOJEGA OBSTOJA in delavskega samoupravljanja v podjetju se

»Agrotehnika« EXPORT-IMPORT

Ljubljana, Titova cesta 19 in 29

s poslovalnicama
MARIBOR, Meljska 5
CELJE, Aškerčeva 19
in predstavništvo
v BEOGRADU
Karadjordjeva ulica 71

najtopleje zahvaluje vsem, ki so v minulem obdobju z njo poslovno, strokovno ali kako drugače sodelovali in ji izkazovali svoje zaupanje. — To sodelovanje in zaupanje želimo ohraniti tudi v prihodnje, da bi nam bilo omogočeno kar najbolj vsestransko, solidno in pravočasno oskrbovati naše kmetijstvo in gozdarstvo z vsem potrebnim reprodukcijskim materialom, stroji, napravami, umetnimi gnojili, sredstvi za varstvo rastlin in rezervnimi deli.

OPOZORILO Ob 10-letnici bo podjetje začelo izdajati svoj poslovno strokovni vestnik »Agrotehnika« katerega prva številka bo izšla te dni. To številko bomo razposlali v več izvodih na vse kmetijske zadruge, kmetijska posestva, gozdarske uprave in podjetja, kmetijske šole vseh stopenj in inštitute. Vestnik je namenjen vsem tistim uslužbencem, ki jih poslovno ali strokovno zanima naše blago. Če bi pomotoma koga prezrli, prosimo, naj pisмено javi svoj naslov in funkcijo v službi, da bi mu lahko vestnik dostavili, kolikor nam bo to omejena naklada dovoljevala.

V sodobno pisarno sposobnega človeka!

Ravnatelj Administrativne šole v Novem mestu, prof. Karel Marn, nam je poslal daljši sestavek o sodobni vzgoji administrativnega kadra. O reorganizaciji, ki zadeva tudi novomeško administrativno šolo, objavljamo iz sestavka izvleček in glavne navedbe profesorja Marna.

Izkušnje absolventov administrativnih šol, anketne dijakinj, odgovori njihovih staršev, šolskih odborov in delodajalcev, ki presegajo vrednost šole po znanju praktikanov, so nas temeljito poučili, da administrativna šola v dveh letih ne more dati strokovniška, ki bi bil kos vsem nalogam v sodobni pisarni. Učni načrt in učbeniki so bili marsikje nepravilno sestavljeni, vsajih preskopi, vsajih preobčelnih, kar je naravno posledice spremembe, ki naj poleg strokovnih predmetov upoštevajo pouk srbohrvatskega in tujih jezikov, še bolj pa slovenskega, saj zavzemajo nekateri absolventi administrativnih šol v pisarni zelo važne položaje, in večkrat niso kos odgovornosti in tudi ne svojem delu. Reformirana šola mora torej pripomesti k vzgoji in izobrazbi sposobnega kadra, in hkrati pomagati napreduku sodobnega pisarniškega poslovanja v uradih, podjetjih in drugih organizacijah.

Pouk dve leti. Prva stopnja bo usposobila absolvente za pisarniški stenografski zapisovanje naravnih referentov na stenogram, sprotne strank, telefonska naročila (td.). Opravljali bodo pisarniška dela, vodili notranje enote, arhiv in ekonomat v manjših ustanovah. Zapisnikov absolventi prve stopnje ne bodo sestavljali.

Druga stopnja naj bi absolvente usposobila za stenodaktilograf, debatje stenografe; lahko bi sestavljali samostojne koncepte in bili tajniki gospodarskih organizacij in ustanov, vodili pisarno in bili referenti pravne službe.

Dijaki obeh stopenj po novem predmetniku ne bi bili več tako obremenjeni s poukom, saj bi imeli v prvem in drugem razredu prve stopnje po 11 predmetov in 38 ur na teden, v tretjem razredu pa bi imeli 12 predmetov in 33 ur pouka na teden. Do zdaj so dijaki admi-

nistrativnih šol imeli na teden 42 ur pouka. Glavni poudarek novega učnega načrta bo na pouku tujega jezika, šolski program druge stopnje pa bo zdel tudi sociologijo. Na šeststankih so bili sprejeti posamezni predmeti. Značilno je, da učni načrt pove, kako je treba predmet učiti in katere pripomočke je treba pri pouku uporabiti. Pri tem, da smo se odločili za dvo-stopni študij, smo upoštevali tudi socialne čimbelje, saj vsi ne bi mogli obiskovati pouka štiri leta, ampak bodo lahko dobili mesto v pisarni že po dveh letih. Zadnji sestavek v zvezi z reformo administrativne šole bo še ta mesec v Novem mestu. Z novim predmetnikom in novim učnim načrtom bodo administrativne šole začele poslovati za letošnjo jesen. Če naša šola ne temeljita reforma ekonomskih sredstev. Do zdaj smo tam uvedli nekaj sprememb. Razpravljali smo o tem, da bi bila administrativna šola hkrati ekonomska srednja šola, ki bi pripravila kadro za potrebe in gozdarstva in javnih službah.

Dohodek za kakovost in delo

9. maja je bil v prostorih Izobraževalnega centra v Novem mestu enodnevni seminar (za prosvetne delavce, predsednike občinskih svetov za prosveto in kulturo, predsednike upravnih odborov za šolske sklade pri ObLO in predstavnikih političnih organizacij), na katerem je član republiškega Izvršnega sveta in predsednik republiškega Sveta za prosveto in kulturo tovariš Vlado Majhen obrazložil nekatere spremembe in novosti v upravljanju in finansiranju šol, o katerih so razpravljali na marčevnem zasedanju Ljudske skupščine LR Slovenije. O potrebi, da moramo te spremembe in novosti uvesti in jih začeti izvajati tudi v novomeškem okraju, je govorila podpredsednica OLO tovarišica Vilma Pirkovič in poudarila, da bo novi zakon o vzdrževanju šolstva moral najti plodna tla predvsem na nekaterih manj razvitih področjih.

Bistvo novega zakona, ki je v skladu s temeljnimi zakonimi o finansiranju šolstva, je v tem, je naglasil predsednik Majhen, da se počasi odpravlja proračunsko-administrativno finansiranje in uvaja nov sistem vzdrževanja šol in družbenih skladov za šolstvo po načelih novega načina delitve dohodka. Šole kot samostojne družbene ustanove se bodo morale obvezati, da bodo za sredstva oziroma dohodek, ki ga bodo prejemale iz sklada, opravile določeno vzgojno in izobraževalno delo. Sklad bo torej finanširal učenje, kakovost dela in uspehe pri delu. 10-4ti bodo odpravljeni stara merila za plačni sistem prosvetnega kadra in določena nova. S tem se prosvetni delavec iz državnega uradnika spremeni v družbenega delavca, ki bo prejemal osebne dohodke po kakovosti svojega dela. Način, kako bodo delili osebne dohodke učiteljskega kadra, bodo šolski kolektivi in šolski odbori prilagodili svojim pogovjem in bodo za to iskali tudi izjavo svojega merila.

Novi zakon o finansiranju šolstva določa tako obliko skladov za vzdrževanje šol, ki bo odvisna predvsem od gospodarskih organizacij in komun v celoti, kar se je izkazalo že doslej, hkrati pa zagotavlja, da bodo imeli občinski skladi za šolstvo vir, ki bo neprestano narastal. Seveda bi kakršnokoli izločitev šole od ekonomskega in družbeno-političnega življenja slabila njeno materialno osnovo ter zmanjševala stopnjo samostojnosti šole. Šola se mora kot družbena vzgojna in izobraževalna ustanova neprestano vključevati v samoupravni mehanizem določene komun e, čemur bo pomagalo samoupravljanje na šolah, pa tudi samo učno osebo, ki bo morala biti v neprestanem stiku z družbenim

dogajanjem.

Iz sklada za šolstvo bodo sredstva posameznim šolam delili na osnovi meril, ki jih bodo morali še določiti. Predlagani sta bili dve merili: amortizacija in kategorizacija šol. V prvi vrsti gre za to, da bi na neki način zmanjšali razlike med šolami, zlasti v materialu in drugi opremi. V ta namen naj bi posebne komisije vse šole v določeni komuni najprej pregledale in določile odstotek amortizacije, ki bi bil prvo objektivno merilo za delitev šolskega sklada. Nadatje bi bilo potrebno šole kategorizirati, s čimer bi dobili drugo objektivno merilo. Razumljivo je, da bi bil na ta način doseženi kriterij samo odskok k nadaljnjemu objektivnemu razdeljevanju dohodka šolam, vendar osnova za prvo delitev, kajti če bi se izkazalo, da so posamezne šole od prve delitve pokazale znatno razvojno pot, bi dobile še sredstva iz dodatnega sklada oziroma rezerve. To bi bila tudi spodbuda vsem šolam, da bi čimprej dosegle oziroma presegle okrajno raven, če že ne republiške.

Tovarišica podpredsednica Vilma Pirkovič je potem orisala stanje šolstva v novomeškem okraju. Poudarila je, da se zadnja leta šole znatno koncentrirajo v večjih središčih (na primer v Krškem, Trebnju itd.), kjer jih obiskuje okrog 50 odstotkov vseh otrok, 50 odstotkov vseh učencev pa še nima kakovostnega pouka. Precejšen problem predstavljajo nerazvite šole, zlasti na podeželju, in bi jih morali odpraviti, namesto teh pa ustanavljati osemletke; na to pot so že odšli v krški občini, kjer je 38 odstotkov šol osemletk, in v brežiški občini, kjer imajo 36 odstotkov šol osemletk. Nasploh je v Spodnjem Posavju šolska mreža bolj razvita kot drugod v okraju, zlasti če jo primerjamo s črnomaljsko občino, kjer je šolstvo najmanj razvito.

Predlog, naj bi zaostale šole ukinjali in ustanavljali osemletke, je sicer na mesu, vendar se ob tem poraja vrsta novih problemov, na primer: kako preskrbeti učencem dober prevoz do šole? Pametno bi se bilo torej pogovoriti tudi o združevanju šibkejših šol z močnejšimi, torej matičnimi šolami, ki imajo veliko več pogojev za razvoj kot eno ali dvehdelne šole.

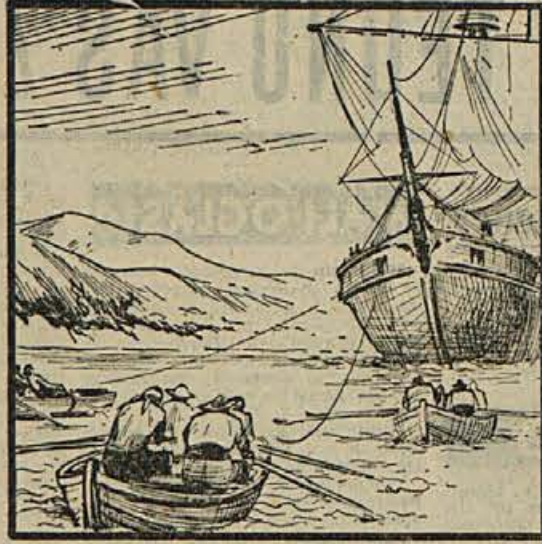
Letošnji proračun investicij za šolstvo znaša 287 milijonov dinarjev, kar je glede na potrebe mnogo premalo. Tu di smo doslej premalo skrbeli za novotradnje in popravila šolskih poslopi, saj še vedno ni popravljenih nekaj šol, ki so bile požgane med vojno. Zdad je na vseh šolah v novomeškem okraju 422 učilnic, petletni plan pa razen 1,5 milijarde dinarjev (potrebno 2,3 milijarde)

investicij za dvig šolstva predvideva 102 učilnici več, kot jih imamo letos. Seveda to še ne bo dovolj, doseči je treba republiško povprečje. Vendar bo zelo težko nadoknaditi, češar za šolstvo nismo storili v preteklem obdobju. Prav bi bilo, da bi si pri tem pomagale tudi šole same, ki bi z združevanjem sredstev v skupen sklad nabrale 845 milijonov dinarjev in omogočile najmanj razvitim ustanovam, da na osnovi posojila iz skupnega sklada ustvarijo, češar bi z lastnimi dohodki iz sklada za šolstvo pri ObLO ne moge. Razen tega bi bilo potrebno pridobiti prebivalstvo, da pomaga pri reševanju skupnih naporov (nove gradnje in adaptacije), saj je v nekaterih komunah že prispevalo znaten del sredstev.

Precej vzrokov za zaostajanje šolstva v novomeškem okraju je tudi v stalnem otekanju kadrov v druge okraje, čeprav je bilo na šolah pred kratkim okoli 35 odstotkov več učiteljskih moči kot pred leti. Še vedno pa manjka v trebanjski občini 40 odstotkov učiteljskega kadra, v črnomaljski 32 odstotkov in najmanj v brežiški občini (11 odstotkov). Sicer pa smo prej zapisali, da je šolstvo prav v Spodnjem Posavju najbolj razvito. Vse premalo je mlajšega kadra; od celotnega števila učiteljev je le 29 odstotkov pripravnikov, za najnujnejše potrebe pa bi jih morali dobiti še 228, predvsem študente. Računati moramo tudi na vedno večje število učencev, predvsem na osemletkah. Če hočemo dobiti učitelje, bomo morali podeliti več študentskih, predvsem pa, kar je dolgotrajno, predvsem v okraju sploh, prosvetnemu kadru preskrbeti stanovanja.

Neurejene razmere na šolah, pomanjkanje učnega osebja itd. povzročajo krantev predmetnika. Tudi nadurno in honorarno delo bo moralo odpasti, saj so ponekod na račun kakovosti pouka nekateri učitelji kar teknovali, kdo bo imel več nadur in več zaslužil, tudi dvakrat toliko, kot sicer prejema mesečne plače. Novi zakon bo tako kampanjsko poučevanje odpravil, saj bo osnovno merilo za prejemanje osebnih dohodkov kakovost pouka.

Z novim zakonom stopa šolstvo v novo obdobje, zlasti na področju finansiranja in samoupravljanja. Uveljavljanje novega načina vzdrževanja šol ne bo lahko in preprosto. Na nerazumevanje bo naletelo pri vseh, ki so vajeni, da so šole vzdrževale iz proračunov. Upravni odbori skladov za šolstvo, šolski odbori in šolski kolektivi pa bodo morali preudarno poiskati merila za objektivno delitev dohodkov šolam in prosvetnim delavcem.

53. To popoldne se nam je obetalo težko delo. Može so morali v čolne, da bi potegnili ladjo skozi Beli preliv v pripraven zaliv. Z enim hudom sem odrinil tudi jaz. Može so pri delu hudogodrnjali in Anderson, ki je zapovedoval, jih ni miril, temveč je godrnjal še glasneje kot ostali. Nazadnje se je grdo pridružil: »Saj to ne bo večno trpelo!« John Silver je stal ves čas pri krmarju in določal smer vožnje. Poznal je preliv kot svoj žep, zasidrali smo se v sidrišču in v nos je udaril vonj po gnjiočem listju.

54. Grdo vedenje mornarjev med vožnjo me je zelo vznemirilo; toda ko smo se vrnili na ladjo, postali kar nevarno uporni. Bilo je jasno, da visi nad nami upor. Le Dolgi John jih je miril in bil zelo vljuden in ustrežljiv. To pa je bil tudi najbolj nevaren znak. V kabini smo se posvetovali. Kapitan je predlagal, naj dovolimo mornarjem, da gredo na kopno: »Če pojdejo vsi, tedaj bo ladja v naših rokah. Če jih bo peljal Silver je nekaj, se bodo vrnili krotki kot jagnjeta.« Vsi zanesljivi smo dobili pištole.

55. Nato je kapitan odšel na krov in sporočil moštvu, da lahko obišče za vse popoldne otok. Ti bedaki so res mislili, da leže na otoku čeli kupi zakladov, zakaj kot bi mignil, jih je minila slaba volja. Kapitan je bil dovolj pameten. Izginil je v kabino in prepustil Silverju, naj ukrene vse potrebno za izlet. In res, Silver je imel letstvo v pesteh. Naposled je bilo vse pripravljeno za odhod. Šest mož je moralo ostati na krovu, ostalih štirinajst, med njimi tudi Silver, se je pričelo vkrcavati.

56. Tedaj mi je šinil v glavo eden izmed norih domislekov, ki nam je rešil življenje. Kot bi trenil, sem zdrknul po vrvi in se potuhnil v enem izmed čolnov. In že smo odrinili. Opazil me je samo prvi veslač in iz sosednjega čolna tudi Silver, ki je gledal kot ris. Mornarji so veslali proti obali, kot da bi šlo za slavo. Naš čoln je bil prvi, ker smo imeli boljše veslače. Prvi smo dosegli obalo in že sem pograbil vejo, se zavihljal iz čolna in planil v najbližjo goščavo. Za mano je klical Silver.

V sredini Brestanice, kakih 70 metrov visoko nad trgom, sta že do nedavnega štirili dve veliki skali. Na prvi je postavljen srnjak iz debele pločevine z napisom: »Varuh trga, postavljen leta 1930.« Druga pa kakor da bi se naveličala svoje sosedice, se je pričela počasi odmikati. Centimeter za centimetrom se je potuhnjeno grodje pomikala proti dolini... tu spodaj pa je glavna cesta Brestanica-Senovno in kup hiš.

Boj s skalo v Brestanici

«Skalo bo treba čimprej odstraniti — so že v stari Jugoslaviji ugotovljale razne komisije. Toda nihče ni bil toliko junaki da bi jo minirali. Človek bi se izpostavil dvojni nevarnosti: kamnita gmeta je bila v neugodnem položaju, znano pa je tudi bilo, da je tam »domovina« izredno debelih in strupenih modrasov. Gorje tistemu, ki bi prišel med nje! In vendar je nedavno komisija ugotovila, da je treba skalo kljub vročim dnem nujno minirati in odstraniti, sicer bi lahko prišlo do katastrofe. Za to delo se je prijavil 66 letni delovodja podjetja »Remont« s Senovega, tovariš Lojze Omerzu. Takole pripoveduje:

»Vedel sem, da sem prevzel odgovorno in hkrati nevarno delo. Toda ko sem se spomnil na sina Jožeta, ki je padel leta

1941 kot borec Brežiške čete, in na vse žrtve v vojni ter na nevarnost, ki ponovno grozi ljudem zaradi te skale, sem sklenil, da bom to delo opravil jaz. Sicer pa sem bil v rudniku 30 let strelec.

V petek, 5. maja, sem odšel od doma skoraj tešč in nekoliko vznemirjen. Ko sem dospel v Brestanico, je bilo že vse pripravljeno. Vžgalna vrv in 30 kilogramov dinamita me je čakalo. Sončni žarki so tega dne poslednjič ogrevali skalo in vse kar je bilo v njej. Ob 8. uri smo se jaz in delavec Jože Pečnik ter Pavel Omerzu napotili proti našemu sovražniku. Previdno, korak za korakom... Vse je bilo tiho: delavci spodaj, mi in vsa okolica. Cutilj smo utripe srca. Tisti trenutek nas je zdrnil majhen kamenček, ki je priletel od nekeje. Pred nami je

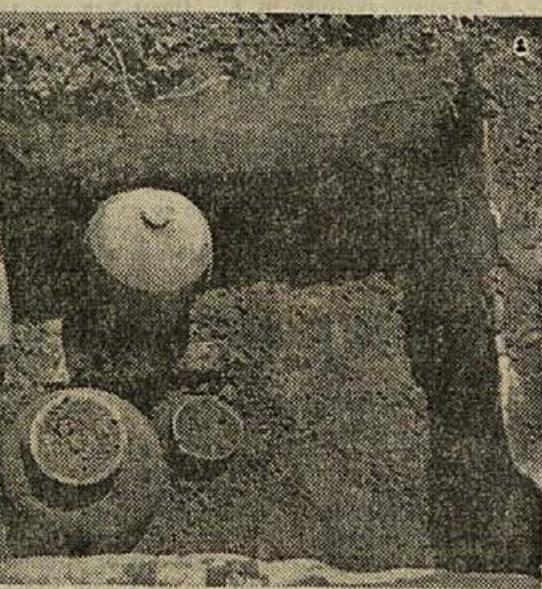
bila skala v jutranjem soncu. Bila je videti mogočna in hkrati pošastna. Toda kljub temu smo se ji približali z voljo in pogumom.

Prišel se je boj. Postavili smo lestev, jaz sem se povzpел. Ker je bila lestev pekatka, sem pričel plezati po skali 6, 8, 10, 12 metrov visoko. Roke so se trdno oprijemale razpok, čeravno sem vedel, da bi lahko tudi zgrabile za kačo...

Poti nazaj ni bilo več! Moral sem ugotoviti najprimernejše mesto za miniranje. Zvrtal sem luknjo in vanjo položil 7 in pol kilograma dinamita. Previdno sem se oddaljil ter vžagal. Ob 10. uri je sicer zagrmelo, toda skala ni popustila...

Poziknil sem na drugem mestu. Ista količina razstreliva je to pot naredila vsaj nekaj razpok. Tedaj smo vedeli, da bomo zmagali. Tretja eksplozija (7 kg eksploziva) je naredila svoje. Ob 15.14 uri se je mogočna skala stresla. 20 ton se je zavalilo po dolini, naravnost v potok Brestanico. Voda se je razpršila kakih 50 m visoko. Večji del skale pa je ostal. Kot da bi se oprirala z zadnjimi močmi, se je nekoličkokrat zamajala, potem pa omahnila. 60 tonska kamnita gmeta je obstala ob robu ceste. Veseli smo bili, ko smo videli, da smo po napornem delu vendar le uspeli.

Veselje pa ni bilo dolgo. Skale res ni bilo več, na tem mestu pa so bili v klobčič zviti modras, debeli kot roka. Groza nas je obšla. Nismo jih mogli potolčki, ker nam je to zaviralo kamenje. Zato sem prižgal kos

Franc Šenica je odkril nov rimski grob v Dol. Polju pri Straži

Francu Šenici, posestniku iz Dol. Polja pri Straži, je pri oranju plug že nekaj let zdrsoval na istem mestu. Lotil se je kopanja in naletel na ravno, kamnito ploščo. Lahko je karkoli, ne bom kopal sam — se je odločil in poklical strokovnjake. Ti so takoj ugotovili, da je naletel na star rimski grob iz 2. stoletja našega štetja. V njem so našli 3 lončene posode in svetilko ooljenko z napisom Cassi (firma lastnika). Najpomembnejša je najdba posode v obliki hiše, Latobiki, rod ki je nekdanji živel, je v takšne posode spravjal pepel umrlih. Zaradi najdbeljeve preudarnosti je Dolenjski muzej obogaten z novo najdbo. Na sliki: Pogled na grob, ko so strokovnjaki previdno odstranili del prsti.

Nove vrste traktor

V Italiji so začeli proizvajati traktor s pogonom na vsa štiri kolesa. Namenjen je obdelovanju zemlje v hribovitih področjih. Kolesa traktorja so tudi gibljiva, lahko se spuščajo ali dvigajo do 20 cm kar je zelo praktično po neravnih tleh. Traktor poganja motor, ki ima 17 konjskih moči.

Potrebno in praktično

Z odpiranjem konzerv so zmeraj težave. Sedaj so pa v neki tovarni konzerv v Talinu (SZ) preizkusili nov stroj za zapiranje konzerv. Tako zaprte konzerve bo lahko odprl tudi otrok.

— Ti si prav zares neroda! Ali nisi tega mogel opraviti že doma?

60 ton kamenja v enem samem skalnatem kosu bi morda prejel ali slej zgrmelo na cesto in lahko povzročilo usodno nesrečo (Foto: Stane Fabjančič, Brestanica)

NEKAJ OKROGLIH

ZDRAVNIŠKA

Profesor medicinske fakultete pravi pred bolniško posteljo svojim študentom: »Veste, res je škoda, da se je zdravje našega bolnika tako naglo izboljšalo in vam sedaj ne morem poteka bolezni razložiti tako, kakor sem mislil, da ga bom lahko...«

POMOTA V GSEBI

Bolnik se prebudi po hudi operaciji pa vpraša človeka, ki stoji pred njim: »Ohi, gospod doktor, ali sem srečno prestal?«

»Oprostite, prijatelj, jaz nisem doktor, ampak svetilnik Peter.«

GOSTINSKE TEŽAVE

»Kako pa, da ste tako potlačili pariške zrezke?«

»Ja, kaj ne veste, da je sedaj večja poštnina!«

OPOZORILO

Na strmi alpski cesti stoji tabla: »Vožnja z avtomobilom prepovedana. Kdor ostane živ — plača globlo!«

PREBRISANEC

V izloženem oknu tovarne mila sedi za reklamo v kadi deklica, do vratu pokrito s peno. Neki moški se ustavi pred izlozbo, nekaj časa gleda, nato pa začne peti državno himno.

»Zakaj pa petete himno?«

»Zakaj? Saj veste, da mora vsakdo vstati, če igrajo ali pojo državno himno!«

V PRECEPU

»Kaj naj naredimo? Naše podjetje je razpisalo natečaj za tajnico in priglasili sta se dve direktorjevi sorodnici...«

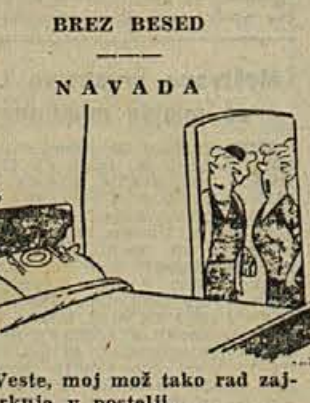
SPORTNI ČASI

Po nogometni tekmi se vnuk ves utrujen vrne domov pa pravi: »Srečna si, babica, da te ne zanima šport!«

Babica prebledi in plane iz naslanjaja: »Kaj, ali smo spet izgubili tekmo?«

RESNA OBLJUBA

Sime, ki služi vojaški rok v mornarici, tolaži v splitskem parku lepo Mandico: »Ljubica, prissem, da te bom poročil takoj, ko postanem admiral!«

KAM TO SOBOTO?

Ze veste? Ob 16. uri bo v soboto, 20. maja, otvoritev moderne restavracije

»POD GORJANCI!«

Pridite, ogledite si naš novi lokal sredi turistične Kostanjevice, toplo vas bomo sprejeli in hvaležni vam bomo za pozornost.

Torej: V SOBOTO NA SVIDE-NJE V RESTAVRACIJI »POD GORJANCI« V KOSTANJEVICI!

Črnomalska ženska rokometna ekipa je brez dvoma med najboljšimi v Sloveniji. Letos je imela že več srečanj, vendar ni doživela še nobenega poraza. Rokometna ekipa vodi trener Franc Moljk; na sliki (od leve proti desni): Furlanova, Zunlečeva, Čarmanova, trener Moljk, Bižalova, Vajsova, Kvasova in Ivanušičeva. Vratarke: Rajčlova, Sterbenčeva in Lazarjeva. (Foto: Jože Skof, Črnomelj)

Raztegljivo steklo

V Angliji so začeli proizvajati posebno steklo iz plastičnega polietilena. Steklo je zelo raztegljivo, toda po pritisku se takoj vrne v prvotno stanje. Prepušča tudi ultravijolične žarke, kar je zelo važno za cvetličnjake, hleve, kokošnjake in podobno. To steklo se sploh ne more razbiti.

Viri svetovne energije

Od leta 1860 do danes se je proizvodnja energije po svetu povečala za 30-krat. Sedaj ustrezajo porabi 4 milijarde ton premoga letno. Dejanska razporeditev virov energije je takšna: 48 odst. iz premoga, 45 odst. iz zemeljskega plina in 7 odst. iz hidrocentral. Sodijo, da bo do leta 1975 potrebnja tekočih goriv dvakrat večja od današnje in da bo krila 60 odst. svetovnih potreb po energiji.

»Prepozno,« se je zlobno posmešnil Gorčakov in že hotel vzeti iz žepa gumasto cevko, ko je blizu sebe opazil Saševo glavo.

»Vse je propadlo,« je pomislil Gorčakov. »Ne, še ni!«

Pustil je korenino in zaplaval proti Sašu. »Moram ga utopiti,« si je ponavljal. Že je bil blizu dečka, pripravljen, da ga povleče za nogo. Saša je za seboj začel pljuskanje in vedel, da je to Gorčakov. Moči so ga zapuščale. Na srečo se je domislil potegavščine. Potopil je in namesto, da bi plaval k obali, se je obrnil proti sredini reke, kjer je opazil čoln. Ljudje v čolnu so ga zagledali in potegnili iz vode. Z zadnjimi močmi je še rekel: »Držite ga!« in pokazal na Gorčakova, ki je plaval proti obali. »On... on bo pobegnil... Kje je Kolja?«

Na brodu, ki je priplul do sredine Donjeca, so obujali onesvesčenega Koljo.

Gorčakov se je pretvarjal, da tone.

»Hej, državljani!« mu je zavpil poročnik z broda. »Hej!«

Gorčakov se je obrnil, videl, da pluje proti njemu čoln. Skrčil se je na dnu in si začel natikati gumasto masko in čev. Vtem pa so ga že s kljuko ujeli za obleko in potegnili v čoln.

V trenutku, ko sta stopala v letalo, je Tropinin rekel Kurtu:

»Eden naju bo preživel. Zapomnite si formulo.«

V letalu so ju ločili. Tropinin je venomer gledal na zemljo. Ko je kje opazil luč, se je razveselil; sedaj je nad področjem, kjer morda kdo misli tudi nanj...

Tropinin je vedel, da ga spet čakajo hudi dnevi, če sedaj Kurtu in njemu ne pridejo na pomoč. Kruse ga ne bo uničil, kakor ga tudi Nemci niso, dokler ne izvrta iz njega skrivnost modrega žarka. Toda kaj bo s Kurtom? ... Po kakšnih težavah se je dokopal do resnice! Tropininu je sedaj ta Nemeč ljub kot lastni brat.

Letalo je zmanjšalo brzino. Vsi so razburjeno pogledali skozi okna.

Pod njimi je bilo temno. Vodja skupine, visok, krepak moški, je nezadovoljno ukazal, da se pripravijo na skok ker tla niso bila primerna za pristanek. Zdaljci pa so opazili svetel znak in nekaj luči, ki so označevale

prostor za pristanek. Vse se je posvetilo le za hip in ugasnilo. Potem so spet opazili luči.

Potniki so se stresli od udarca. Letalo je še nekaj časa drselo po kolesih in obstalo. Skupina, z orožjem v rokah, se je začela izkrcavati. Pred njimi so se zasvetile žepne baterije. Tropinin je opazil tuje vojake in si rekel: »Naši torej niso uspeli!«

Stopil je iz letala in se ustavil. Blizu je stal vodja skupine in se z nekom prepiral.

»Ukazano mi je, da moram ob prihodu preiskati vso skupino,« je trdil eden od vojakov, ki so jih sprejeli.

»Jaz osebno odgovarjam za vse!« je s povišanim glasom odgovoril vodja skupine.

»Morda imate s seboj nepredvidene potnike?«

»Nikogar odveč, lahko jih prestejete. Foglejte, prosim — tule so vsi,« je pokazal na svoje ljudi, ki so sedeli po tleh. »Čakajte: Rusa in Nemca ni,« je dodal potihno.

»Hej, Kurt!« so zaklicali v mraku.

Kurt je stopil k skupini, za njim pa tudi Tropinin.

»No, tukaj sta. Zelite še kaj vprašati?« je vodja skupine rekel oficirju.

»Nič več, zame je vse jasno! Samo ne vem, ali vi razumete položaj!«

Vodja skupine je sedaj opazil, da so nadli v roke Rusom. Potegnili je revolver, ga usmeril na Tropinina in sprožil. V istem hipu je nekdo skočil pred vodjo skupine, drugi ga je udaril po roki. Nekdo je kričnil in padel. Dva vojaka sta držala vodjo skupine za roke, nekaj ljudi je pa klečalo okrog človeka, ki je padel.

Nenadoma je snop močne svetlobe osvetlil vse okrog. Na zemlji je ležal Kurt Wiener in Tropinin ga je pomagal prevajati.

»Boris Antonovič,« je pošepetal Kurt, »jaz ne bom preživel.«

»Kaj pa govoriš, Kurt? Gremo naravnost v bolnišnico.«

Kurt je stokajče dvignil roke. »Čakajte. Posedite me... Tako, sedaj je dobro. Hvala vam... Povejte moji ženi, kako je bilo, vse...« To so bile njegove zadnje besede.

»On vas je zaščitil s svojim telesom,« je rekel Tropininu ruski komandir. »Kdo je to? Vaš prijatelj?«

Tropinin se je odkril in pošepetal:

»Da! Tako se lahko žrtvuje samo prijatelj!«